

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 4 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1911

ΑΡΙΘΜΟΣ 445

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ, Τετράστιχα.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ. Ὁ Ἀρήγιανος (συνέχεια).
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ἀπὸ τὴν Πόλιν τῆ Βασιλείουσα (ση-
μειώματα).
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τὸ ἔργο τοῦ Μαρκοῦ.
Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ. Ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας κι ἀπὸ τῆ ζωῆ
(τέλος).
Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Ἐπίγραμμα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ δασκάλοι στὴν Ὀλυμπία—Ἡ
γνώμη τοῦ κ. Μάλλη.
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Ὑπεράνθρωπος (συνέχεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΡΑ (*)

.....καὶ τεχνίτης
ἐκεῖ τῆς λύρας ξαναζῆ καὶ τὴν πατρίδα
καὶ τὴ δόξα ὁ Δημόδοκος ἕμει τῆς Κρήτης.

(Ἡ Ἀσάλευτη Ζωή.—Παράθεσ σ. 9).

Μὲ πλούσιο στεφάνι τῆς Κέρκυρας ὁ δῆμος τί-
μησε τὸ νεκρὸ τοῦ ποιητῆ. Ὁ ποιητὴς γέννημα καὶ
θρόμμα τῆς κορφατικῆς γῆς μέσα στοὺς στίχους του,
ποῦ σχεδὸν ὅλο. τους λαχταρίζουνε καὶ φέγγουν ἀπὸ
τὰ χλωρὰ κι ἀπὸ τὰ ἡμερὰ τῆς κερκυραίας φύσης.
ὅπου τυχαίνει νὰ μελετηθῆ χωριστὰ ἡ χάρις καὶ τὸ
νομα τῆς πατρίδας του, σὰ στὸν «Ἐρχομὸ τοῦ Βα-
σιλέως Γεωργίου» καὶ σὰ στὴν «Κόρκυρα», οἱ στί-
χοι παίρνουνε μιὰ ξεχωριστὴ συγκίνηση καὶ δείχνουν

(1) Γ. Μαρκοῦ. «Ποιητικὰ Ἔργα.» Ἐν Κερκύρῃ 1890
— «Μικρὰ καθεύδια» ἐν Ἀθήναις 1899. — Μεθοδικώτερη
κάπως ἀνάλυση τοῦ ἔργου τοῦ ποιητῆ προσπαθήσα νὰ δώ-
σω σὲ δύο ἄρθρα τῆς φιλολογικῆς «Ἐστίας τοῦ 1890. —
Μελετήσανε καὶ γράψαν γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὴν ποίηση
τοῦ Μαρκοῦ, ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω, ὁ Βελιανίτης, ὁ Ξενοπού-
λος, ὁ Μητσάκης, ὁ Καλοσοφίδης, καὶ ὁ Παπαντωνίου τε-
λευταία καὶ ἡ «Ἐστία».

ἄλλοι τοὺς τῆ μελωδικῆ μαστοριά. Εὐγνώμονα τῶν
Κερκυραίων ὁ δῆμος ἀνθοστόλισε τὴν κάσσα τοῦ ἀρ-
χοντικοῦ του βλασταριοῦ, τοῦ εἰγενικοῦ του ψάλτη.
Ἔμοια χάρις δὲν ξέρω ἂν τὴν πληρώσανε, μὲ ὅποιο
τρόπο, μὰ ξέρω πὼς χρέος εἶχαμε νὰ τὴν πληρώσουν
ἀνάλογα, ὄχι μονάχα ὁ τύπος ποῦ τοῦ εἶτανε πολί-
της, μὰ, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἡ Πολιτεία ποῦ τῆς εἶτανε
τοῦ τραγουδιοῦ τεχνίτης καὶ τοῦ Λόγου λειτουργός,
καὶ μὲ τὰ ἰδανικά της ἐπλάθε καὶ μὲ τὴ γλώσσα της
κελαιδοῦσε καὶ μαζί μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἡ
Πολιτεία ἢ Κρητικὴ, ποῦ ξαναζοῦσε τοὺς ἀγῶνες της
μὰ γιὰ πάντα στὸν παράδεισο τοῦ ρυθμοῦ σκαλισμέ-
νους ἀχάλαστους, ὁ ποιητὴς τοῦ «Ὄρχου» τοῦ ἔρ-
γου ποῦ εἶναι ἀπὸ τὰ μετρημένα τῆς νέας μας ποιη-
τικῆς ἀριστουργήματα. Καὶ μαζί μὲ τὴν Κρήτη κι ὁ
Πρῶτος τῶν Ἑλλήνων ποῦ κανεὶς ἄλλος δὲν τρα-
γοῦδησε τὸν «Ἐρχομὸ του» καὶ δὲν τόνισε τὸ «Βα-
σιλικὸ τὸν Ὑμνο» πρὸς ἐκείνον ἔτσι θεομὰ κ' ἔτσι
στοχαστικὰ, σὲ στροφές ποῦ ἐνῶ περῶσιν οἱ ἀφορμές
ποῦ τις γενήσανε, μένονν ἐκεῖνες ζωντανές, τίχη
σπάνια κανεὶς ἄλλος σὺν τὸ Μαρκοῦ. Πέθανε ὁ πιὸ
σεβάσμιος μὲ τὰ χρόνια του, κι ὁ πιὸ γκαρδιακὸς μὲ
τὴν ἔμπνευσή του, κι ὁ πιὸ σολωμικὸς μὲ τὴν πίστη
του, κι ὁ πιὸ γλυκὸς μὲ τοὺς ἤχους του, κι ὁ πιὸ κα-
λὸς μὲ τοὺς τρόπους του κι ὁ πιὸ ἀγνὸς μὲ τὴν τι-
πεινοσύνη του, κι ὁ πιὸ ἀνεργάδιαστος μὲ τὴ ζωὴ του,
ὁ πρύτανις τῶν νέων Ἑλλήνων ποιητῶν, ὁ ἄδολος ἔ-
θνικὸς τραγουδιστὴς ποῦ δὲν ἄφησε καμιὰ περιστά-
ση τῆς χώρας μας τριγύρω του, καμιὰ χαρὰ καὶ κα-
μιὰ λύπη τῆς πατρίδας του, νὰ μὴ τὴν ἀντιχρήσῃ στὸν
κρυσταλλόχου στίχο του. Δυναμῶνε, πολίτιμα καὶ ἀ-
σύγκριτα, τὰ μεγάλα κοινὰ ἰδανικά, μὲ μόνης τῆς Μοῦ-
σας τῆ βοήθεια, καθὼς ἀντιχοῦσε καταδεχτικὰ καὶ
λυγερόφωνα, γνώριμων, καὶ ξένων καὶ ἀκριβῶν τρι-
γύρω του τίς λογῆς τύχες, γιὰ γέλιον ἢ γιὰ κλάματα.

«Σὰν τὸ χέρι, εἶπε ὁ ξένος ποιητὴς, ἔχει καὶ ἡ
φωνὴ παλληκαρίσια μοῖρα· ὁ καθένας μὲ τὸν οἶστρό
του. Δουλεύετε. Τραγουδάμε.» Ἠγεμόνες, κυβερνή-
τες, πολιτικοί, φιλόλογοι, πολῖτες, πατριῶτες, πεζοὶ
καὶ καβαλλάρηδες, σύλλογοι καὶ σχολεῖα, περιοδικὰ
κ' ἐφημερίδες, δὲ θὰ μπορούσανε παρὰ νὰ συναπαν-
τηθοῦμε στὸ νεκρὸ ἀπάνου καὶ στὸ μνήμα τοῦ ποιητῆ
ποῦ ἔγραψε τὸ «Παράπονο τῆς πελαμιμένης» καὶ τὸ
«Σκαφτιά», τοὺς «Θησαυροὺς τοῦ Ἀλήπιασα» καὶ
τὸ «Πρῶτο Ψυχοσάββατο», φέρνοντας κάποιο φόρο
σεβασμοῦ, στεφάνια ἢ παράσημα, λουλούδια ἢ τρα-

γούδια, αγάλματα ή μνημόσυνα· εκεί που κρατάνε τα έθνη και την συνείδηση των ανθρώπων που σε όποιο κύκλο κι ανίσως βρίσκονται, είτε σε κύκλο πράξης, είτε σε κύκλο σκέψης, είτε το στίχο δαμάζουν, είτε δαμάζουν το πλήθος, είτε κυβερνούν, είτε όνειροπλέκουν, είτε είν' επιστήμονες, είτε τεχνίτες, στέκονται στην πρώτη γραμμή, είναι οι άδολοι αντιπρόσωποι της φυλής, και ή ψυχή τους είναι σά μοσκόβολο καταστάλασμα' από μύριες ψυχούλες γύρω τους· εκεί που τα Κράτη ξέρουνε άφιλοπρόσωπα να ξεχωρίζουν κι άρμονικά να ταιριάζουνε κάθε δύναμη, και πρὸτ' απ' όλα τή δύναμη του νοῦ, ήπου κι αν ήθελε δειχτή. «Και οι θεοί πεθαίνουν, εἶπε ο ξένος ποιητής. Μά οι κυρίαρχοι σίχοι μένουν άθάνατοι, δυνατώτεροι κι από το σίδερο.»

Αὐν εἶτανε ποιητής με πλατειά πνοή, μήτε που χάνονταν ο Πήγασός του σε ἴση δυσκολοθεώρητα. Δέ μας ανέβριζε σε κορφές. Καλλιεργοῦσε, γαληνά και ἰαρά, τὸ περιβόλι του. Μέσα σε κείνο, κι ανίσως δέν ξαγναντεύουμε οὐράνια βάθη, απόμακρους ορίζοντες, χαϊρῶμαστε λουλουδάκι από τὰ δροσερότερα κι από τὰ πιο μοσκοβολισμένα που δόθηκε σε περιβολάχη νάποχητή ποτίζοντάς τα με τρεχάμενο νερό δλακάθυρο. «Στην ἑλιά απόκάτω» ο ποιητής εἴρωσε τρόπους να ξαναπή, γλυκομίλιτα, σάν πρωτομίλιτα, τὰ γλιοσειπομένα :

Του κάκου' από την άπειρη πλούσια ζωή της φύσης
Βγαίνει και πάει στα σωθικά
Οὐράνιος ήχος που γλυκά
Θά ζήσης, λέει, θά ζήσης.

Τέτοια μαγεία της μάνας μου, που χρόνια είναι στον ἄδη,
Εἶχε ή φωνούλα μοναχή.
Όταν μίαν άγια προσευχή
Μου μάθανε τὸ βράδι.

Τότε βλέπω τώρα στο ἰδιανικό περιβόλι του σάν τὸν ξέσασιο «Σκιερτιά» του :

Βαριά κοιμάται ο γέροντας, αὐτός που κάθε μέρα
έκινει σ' άκοπη δουλειά
Προτού λαλήσουν τὰ πουλιά
Στὸν ήσυχον άέρα.

Δέ θά ξεπνήση· άλλοίμονο ! για τὸ φτωχὸ άσπρομάλλη
Πῶσκανε κάμπους και βουνά,
Αὐὸ πήγες τόπο μοναχά
Τώρα θά σκάψουν άλλοι.

Θαρρεῖς όπου, αναπαύοντας τή σκεβρωμένη ράχη,
Λαλήματ' άλλα καρτερεῖ
Νά χαμρετήσουν μίαν αδηγή,
Που φῶς αἰάνιο θάχη.

Μικρὸ μπουκέτο από μενεξέδες· χρώμα, δροσιά

κ' εὐωδιά τους βαθιά πάντα κι άνάλλαχτα· και θά ἔφτανε μόνο τουτο να κάμη άθάνατο ένα ποιητή· τέτοιο τὸ «Παράπονο της πεθαμμένης». Ο Μακκορῶς είναι ο ποιητής της καρδιάς, που πολὺ από άλλους, σχεδόν άποκλειστικά. Η φιλοσοφία του ένα τίποτε, ή άπλή πίστη του Χριστιανου· ή ιδεολογία του, νοικοκυριστική, με τίποτε ξεχωριστό. Τὴν αξία του σίχου του τίποτε άλλο δέν την κάνει : μονάχα του αίσταντικου του ή ανθρωπιά, ή εἰλικρίνεια, ή εὐγένεια, και τὸ διάφανο, που αν κάποτε θολωμένο μας παρουσιάζεται, ο ήσυχος ο πόνος τὸ θολώνει, καθὼς τὰ δάκρυα δυὸ γυαλὰ ματάκια. Από την ποίηση του Μακκορῶ λείπει, θάλεγα, μιὰ *προοπτική*. Τὴ χαϊρῶμαστε σάν κάποια παρθενικά σήματα γραμμένα άπάνου σε άρχαία άγγεῖα. Η στιγμή τὸν εμπνέει. Είναι, σχεδόν άποκλειστικά, ο ποιητής του τωρινου. Τῆς ιστορίας τὰ μακρινὰ τὰ ξαγναντέματα δέν του κρατάν τὸ βήμα. Καμιά Σίβυλλα δέν τὸν ἔσυρε σε σπηλιές άπόκρυφες για να του μπιστευτή προφητικά μνηήματα. Ο ξρωτας του φύσηξε καιποιους σίχους (Τὰ πρώτου μου λιανοτράγοιδα) από τοὺς άπλοίστερους και τοὺς μελωδικότερους που μᾶς δοθήκανε· τρεμουλιάζουνε και φουσκώνουνε σάν τᾶσπρα πανάκια μιᾶς βαρκούλας από τὸ φύσημα του μπάτη. Στο περιβόλι του αδιάκοπι οργῶνει ο Χάρος. Σχεδόν ὅλο τὸ ἔργο του δέν είναι παρὰ μυρολόγια σε αγαπημένους του από τὸ Σολωμὸ και τὸν Τυτάλδο, ἴσα με τὴ γυναίκα και τὸν αδερφὸ του. «Η Αγία Αικατερίνη», τὸ δεκατετράστιχο στὸν «Πατέρα μου», τὰ σονέττα του, ή αἰθέρια σειρὰ του θρήνου της Βασιλοπούλας μας, (Η 12 Σεπτεμβρίου), συνταιριάζουν άρμονικά μιὰ λιτή τέχνη με ένα λεπτὸ αἶσθημα.

Κάθε ποιητής, τις πιο πολλές φορές, είναι μαζί άπόγονος και πρόδρομος· μαζί, σημάδι χωριστό, κ' ένας χαλκός μέσα σε μιαν άτέλειωτη ἄλυσίδα. Ο Μακκορῶς εἶν' ένας από τοὺς δυσκάλους μας. Οι νεότεροι του Παρνιασοῦ, είτε τὸ άναγνωρίζουν είτε όχι, του χρωστάνε κάτι. Αὐν ξεχνῶ τὴν εντύπωση που μου κάμανε τὰ κομμάτια του «Όρκου», ὅταν τὰ πρωτοδιάβασα, ἔδῳ και τριάντα χρόνια, στὸν «Παρνιασο» του Μυταράγκα, μέσα σε χιλιάδες σίχους πεζολογικούς. Μου άποκάλυψε τὴν ὁμορφιά. Μου φώτισε τὸ δρόμο. Μά ο Μακκορῶς συνεχίζει μιαν ιστορική παράδοση. Η νέα Ἑλληνική ποίηση τὴν ἵκαρξή της άποδείχνει πιο πολύ, όχι από τὰ χωριστὰ φανερώματα καθενὸς ἔργου, ὅσο από ένα κοινὸ χαρακτηριστικό της γνώρισμα σημαντικό : από τὴν καλλιέργεια της Ἑθνικῆς Ἰδέας. Νόμος, και ή ποίησή μας δέν μπορεί να τὸν ξεφύγη. Δημοτικά τραγούδια, με δραματική γοργότητα. Καθαρευουσιάνοι κι άνάκατοι ποιητές, κῆρα, κομψά, ρητορικά, δημοσιογραφικά, δε-

ξιά, ἀδέξια: Παράσοι και Συνοδινοί, Σούτσοι και Καρασούτσηδες, Ραγκαβήδες και Ζαλοκώστηδες, Παπαρηγόπουλοι και Βασιλειάδαοι. Ὁ Σολωμός με τὴ φαντασία του, ὁ Βαλαωρίτης με τὴ λεβεντιά του, ὁ Τυπάλδος με τὰ γαλανὰ τοῦ ὄνειρου του, ὁ Κάλβος κλασικὰ καὶ πλαστικὰ, ὁ Τερτσέτης με παθητικὴν ἀφέλεια, ὁ Λασκαράτος με τὸν ὀρθό του νοῦ, ὁ Μαρκοῦς με τὴν καρδιά του. Ὑστερα κ' ἐκεῖθε πέρα ἡ ἔθνικὴ ἰδέα ζῆι στοὺς σύγχρονους ἐμᾶς· τότε συμμαχεῖ με τὴν ἰδέα τῆ γλωσσικῆ καὶ δυναμώνεται καὶ πολεμᾷ ἐναντίον ἐνὸς ἄλλου τούρκου, τοῦ λογιώτατου· τότε παίρνει ἡ κοίτη τῆς νέας νερά ἀπὸ πηγῆς βαθύτερες· αἴθριο ἴσως εἶναι γραμμμένο νὰ ξετυλιχθῆ φιλοσοφικώτερα, νὰ κάμῃ κοσμικώτερο τὸν πατριωτισμό, νὰ τοῦ δώσῃ μιὰν ἄλλη σφραγιδα. Ἡ ἰδέα θάλλεται· μὰ δὲ χάνεται· μεταμορφώνεται. Σὲ μιὰ στιγμὴ χαρακτηριστικῆ, ἀπὸ τὴν ὄψη τοῦ τωρινοῦ τὴν ἰδέα τούτῃ ἀντιπροσωπεύει ὁ Μαρκοῦς καὶ με τὸ περπάτημά τῆς ρυθμίζει τὸ σκοπὸ του. Καμιά φορὰ τὰ πράγματα πὸν τὸν ἐμπνέουν εἶναι τόσο ταπεινά, τόσο *σταχτιά* καὶ πένθιμα χρωματισμένα ἀπὸ κάτι ἄτονο καὶ κάτι ξεπεσμένο, πὸν ἀντιφεγγίζει μέσα στοὺς στίχους του κάτι σὰν γκρίζο καὶ σὰ μόνότονο. (Κοίτα τὴ σειρά «1897—1898.» «Ὁ Ἀποκλεισμός τοῦ 1886.») Πρέπει νὰ διαβάσουμε τὸν «Πρῶτο Βασιλέα τῆς Ἰταλίας», τὸν «Καποδίστρια», τοὺς «Θησαυροὺς τοῦ Ἀλήπασσα», τὸ «Σουλιώτη», τὴν «25 Μαρτίου τοῦ 1867», καὶ ἀπάνου ἀπ' ὅλα τὸν «Ὀρκο», με τὴ χάρη τὴν καλὰ εἰπωμένη βιργιλιακῆ, γιὰ νὰ ζεσταθοῦμε με τὸ φῶς καὶ νὰ δυναμώσουμε με τὴν ὀρθαίαν πίστιν τοῦ ἔθνοπλάστη ποιητῆ. Καὶ ὁ ἀπαλὸς καὶ θηλυκὸς αὐτὸς εἰκονογράφος τοῦ ψυχικοῦ κόσμου καὶ τοῦ φυσικοῦ, γνήσιος καὶ σὲ τοῦτο μαθητῆς τοῦ Σολωμοῦ, συχνὰ πυκνὰ ἀλλάζει τὸ κοντύλι του με τὸ βούρδουλα. Γίνεται σατυριστῆς. Καὶ ὅταν δὲ χωρατεύει κωλοκάγαθα, δὲν παίζει. Τσουίζει με τὴν εἰρωνία καὶ ποτίζει με τὸ φαρμάκι. Διαβάστε τὸν «Ἐναν ἥρωα», τὴ «Φρονιμάδα», τὴν «Ἀπλὴ καὶ καθαρεύουσα.» Πρὶν ἀνοίξῃ ἡ μεγάλη πολεμικὴ περίοδος τῆς δημοτικῆς γλώσσας με τὸν Ψυχάρη, ὁ ποιητῆς, πάντα πιστὸς καὶ τότε στὴν ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Βηλαρά παράδοση, διαμαρτυρήθηκε κατὰ τοῦ φωτοσβέστη σχολαστικισμοῦ. Ἐξὸν ἀπὸ τὴ μεγάλη ἔθνικὴ παράδοση, ὁ Μαρκοῦς εἶναι βγαλμένος, χωριστότερα, καὶ ἀπὸ τὴν τοπικὴ παράδοση. Θέλω νὰ πῶ γιὰ τὸ ἀργαστήρι τῆς Κέρκυρας πὸν οἱ τεχνίτες του, ὅσο καὶ ἂν ξεχωρῶν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, γνωρίζονται, ἀπὸ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Πολυλά, ἴσα με τὸ Μαβίλη καὶ τὸ Ντίνο Θεοτόκη ἀπὸ κοινὰ σημάδια βαθιοχάραχτα. Λυπᾶμαι πὸν πρέπει ἐδῶ, θέλοντας μὴ θέλοντας, νὰ σταματήσω.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΛΑΣ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΣΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑ. Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ κ. ΠΑΛΛΗ. ❸❸❸

Τὴν περασμένη Κεριακῆ, τρακίσοι περίπου δασκάλοι, ἀπὸ διάφορα χωριά καὶ πολιτείες τῆς Ἑλλάδας, πήγαινε στὴν Ἀρχαία Ὀλυμπία. Ἔτυχε νᾶμαι κεῖ μαζί με τὸν κ. Πάλλη. Πῶς βρεθῆκαμε στὴν Ὀλυμπία τὴ μέρα κείνη καὶ μεῖς, ἂν τὰ ποῦμε μεθαύριο, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα δυὸ φύλλα, σὰν καταστρώσω σὲ τοῦτες δῶ τίς στήλες τίς πλούσιες ἐντύψεις πὸν μάζωξα στὸ ἀξέχαστο ταξίδι μου, δεκαπέντε ἀλάκαιρες μέρες, με τὸν κ. Πάλλη, στὸ Μωριά. Τότε, σὰν ἔρθει ἡ ὥρα, θὰ μιλήσω κάπως πλατιά καὶ γιὰ τὴ δασκάλικὴ τούτῃ ἐκδρομῆ.

Οἱ δασκάλοι πήγαινε στὶς ἀνασκαφές, πήγαινε καὶ στὸ Μουσεῖο. Τοὺς μίλησε ὁ ἐφορος κ. Κυπαρίσσης, τοὺς μίλησε καὶ ὁ ἐπιμελητῆς κ. Καραχάλιος. Ὁμορφα τοὺς μιλῆσανε, δλα τοὺς τὰ ξηγήσανε καὶ ὄρες βάσταξε τὸ ἀρχαιολογικὸ αὐτὸ προσκύνημα, νὰν τὸ ποῦμε. Τὸ ἐπάγγελμά τους, ἡ δασκαλοσύνη τους, μπορεῖ νὰ συνεπάρθηκε, δὲν ξέρω, ἀπ' αὐτὸ τὸ κουραστικὸ προσκύνημα. Μὰ ἡ ψυχὴ τους, τὸ κορμί τους, ἀκόμα καὶ τὸ στομάχι τους, λαχταρούσανε τὴ λευτεριά, τὴ συντροφεμένη με μυρουδιά πεύκου καὶ με ροδοψημένη γουρουνοπούλα. Κι ὁ κ. Πάλλης καὶ γὼ τσακώσαμε ἀρκετοὺς προσκυνητάδες τοῦ πάγκαλου Ἑρμῆ νὰ σταναχωριοῦνται γι' αὐτὸ τὸ χασομέρι.

— Ὡχ ἀδερφέ, σιγὸλεγε ἕνας δάσκαλος στὸ σῆντροφὸ του, δὲ βλάφτει σὰ δὲν τάκούσομε καὶ δλα. Ἐγὼ ψήθηκα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ φόφησα ἀπὸ τὴν πείνα.

Κάτου ἀπὸ τὰ πεύκα καὶ γύρω στὸ στρωμένο τραπέζι θὰ νιώσανε οἱ δασκάλοι καλύτερα τὴν ὁμορφίαν τοῦ Ἑρμῆ καὶ τὴν τέχνην τοῦ Πραξιτέλη. Γι' αὐτὸ εἶμαι παραθέβαιος.

— «Ἄφισέ τους νὰ χαροῦνε, μούλεγε ὁ κ. Πάλλης. Ἄφισέ τους νὰ φάνε, νὰ γλεντίσουνε, νὰ χορέψουνε. Ἐπέροχο ἔργο ὁ Ἑρμῆς, μὰ πὸν ὑπέροχη ἡ φύση πὸν ἀπλώνεται γύρω μας. Αὐτὴ μᾶς συγκινεῖ καὶ αὐτῆνε αἰστανόμαστε. Κι ὁ δάσκαλος, καὶ ὁ καθέννας ἀπὸ μᾶς, σὰ δὲν εἶναι εἰδικὸς ἐπιστήμονας, σὰ δὲν εἶναι δουλειά του ἡ ἀρχαιολογία, καμώνεται πῶς αἰστανεται τὴν ὁμορφίαν τῆς Τέχνης. Ὅ,τι μᾶς συγκινεῖ εἶναι ἡ ζωὴ, γιὰτὶ τὴν αἰστανόμαστε. Βάλε εἰκοσι ἀθρώπους σ' ἕνα μουσεῖο, μπροστὰ σ' ἕνα ἀριστοῦργημα τοῦ Ρέμπραντ. Στέκονται δλοὶ σὰ χαζοί. Μὰ σὰν περάσει μιὰ ὁμορφὴ κυρὰ πλάι τους, δλοὶ θὰ ξεχάσουν τὸ Ρέμπραντ καὶ θὰ καρφώσουνε λαίμαργα τὰ μάτια πάνου τῆς. Ψεύτικο τὸ αἶστημα τῆς Τέχνης καὶ ἀληθινὸ μονάχα τὸ αἶστημα τῆς Ζωῆς».

Τὰ λόγια του σωστά κι ἀληθινά. Στὸ μπαλκονάκι, ποὺ βρίσκεται περίγυρα στὴ μεγάλη σάλα τοῦ Μουσείου, στεκότανε μιὰ ἀγαλματοκορμη κοπέλλα, Ἀθηνιώτισσα ζουγράφισα. Ὁ κ. Κυπαρίσσης μιλοῦσε γιὰ τὴ Νίκη, καὶ πολλοὶ δασκάλοι ἀντὶ νὰ βλέπουν τὸ ἀριστούργημα τοῦ Παιωνίου, ρήχνανε κρυφές ματιές στὴς φύσης τὸ καλλιτέχνημα ποὺ τοὺς ἀλαφρογελοῦσε ψηλά ἀπὸ τὸ μπαλκόνι.

Μοῦ εἶπε ἀκόμα ἔ κ. Πάλλης:

— «Νά, τί αἰστάνονται κ' οἱ δασκάλοι ἐδῶ στὴν Ὀλυμπία ποὺ τοὺς μαζώξανε σήμερα. Αἰστάνονται πῶς βρίσκονται σ' ἓναν ζμποφο τόπο, σ' ἓναν παρὰδεισο, πῶς βρίσκονται μαζί μὲ συναδέλφους τους, πῶς θὰ καλοφάνε, πῶς θὰ καλοπιῶνε, πῶς θὰ χερσέψουνε. Τὸν κύρ Ἑρμῆ ὅσοτερ' ἀπὸ λίγη ὥρα οὔτε πὰ τὸν καλοθυμοῦνται πὰ καὶ τὰ λόγια τοῦ κ. Κυπαρίσση ποὺ τόσο πρόθυμα τὰ χεροκρατήσανε θὰν τὰ ξεχάσανε κιόλας».

Μοῦ εἶπε κι ἄλλα πολλὰ πάνου σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἄλλοτε τὰ ξαναλέμε. Γενικά μὲ τοὺς δασκάλους ἔμεινε εὐχαριστημένος. Μὲ γούστο ντυμένοι καὶ ποδεμένοι, καθάρια, ζωεροί, εὐγενικοί, δὲ θυμίζουσι τὸν παλιὸ τύπο τοῦ δασκάλου. Ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια καὶ δὴ ἀλλάξε πολὺ αὐτοὺς ὁ κλάδος. Ὁ σημερινὸς δάσκαλος κι ἔ πρό δεκαπέντε χρόνια διαφέρουν ὅσο ἡ μέρα ἀπὸ τὴ νύχτα. Οὔτε καὶ τόσο σχολαστικοὶ εἶναι σήμερα.

— Σήμερα, λέει ἔ κ. Πάλλης, περισσότερο σχολαστικισμὸς βρίσκεις στὸς στρατιωτικοὺς παρὰ στὸς δημοδασκάλους.

Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο. Νὰ ποῦμε πῶς σήμερα εἶναι οἱ μισοὶ δημοδασκάλοι δημοτικιστάδες, δὲν εἶναι ὑπερβολή. Στρατιωτικοὶ οὔτε εἰκοσι.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΜΩΣΑΪΚΑ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

.XXII

Κλεῖ τὴ χυσιῆ της θύρα
Καὶ νὰ λουστῆ πάει ἡ Μοῖρα
Στὴς Λήθης τὰ νερά.

Τίποτις δὲν τῆς λείπει:
Μαζί της εἶναι ἡ Λύπη
Μαζί της κ' ἡ Χαρά...

Σπύριος 1911 : ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΛΑΪΤΗΣ

© ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Στὸ γιὰτὸ Δ. ΠΑΠΑ

Ἐς σφίγγεται ἡ καρδιά καὶ τὰ μάτια ὡς μένον ἀνικανοποίητω ὁ διαλογισμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ θὰ περάσουν ποτὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα γραμμισμένα πικριὰ τεύχη...

Ἐνας βιθυγιάζος οὐρανὸς κίνει νὰ φαίνεται πὸ σκληρὸ τὸ νέο φεγγάρι.

Κατεβαίνει καὶ σημαδεύει μὲ φόβου καὶ μὲ θάνατο ἕως ἄλλοτε τὴν αἰνιγματικὴ θάλασσα.

Τὸ πλοῖο ἐτραντάχθη καὶ ἐσταμάτησε.

Ἡ ξυλένια ἀποβίθρα ἐτριξε.

Ἄλλοι ἔφυγαν καὶ ἄλλοι ἤρθαν.

Τὸ ὄραμα ἐνὸς μαιυφοφορμένου χρόνου ἐγγέμισε τὴν ἀτμοσφαῖρα ἀπὸ εὐνοδιὰ καὶ μυστήριου.

Μέσω μου αἰσθάνθηκα τότε καίτι ποὺ εἶχε προῦ-πάρξει γιὰ μένα.

Ἄλλὰ τὸ πλοῖο ξεκίνησε καὶ πάλι.

Τὸ ἄπλερο δεντρούκι ἐσεισθῆ ἄλλη μιὰ φορὰ ἀπὸ τὸ δυνατόν ἄνεμο καὶ ἐλαγίσθη.

Ἐκλίνε ὅμως τόρα μὲ εὐγένειαν καὶ χάρι μπροστὰ στὴν ὄραία ποὺ ἐπεροῦσε καὶ τὴν ἐχαιρέτησε.

Ἐκαμε ἓνα κίνημα σὰν ἀπὸ τὴν καρδιά του στὰ χεῖλη του καὶ ἀπὸ καὶ στὴν κεφαλή του...

Ἐπέρισα μὲ συντροφιά ἀπὸ ἓνα ἀπόμυρο ἐγκυ-ταλεμμένο. Τὰ βήματι ἀντιχοῦσαν παρὰξενι.

Ἐδὼ εἶτανε ἄλλοτε κοιμητήριον, μοῦ εἶπε κάποιος καὶ μὲ ἐκίτταξε. Οἱ νεκροί, λοιπὸν, ἐπρόσθεσε, μῆς παραπονοῦνται ἢ μᾶς κίλοῦν;

— Μᾶς τὸ ὑπενθυμίζουσι, ἀποκριθῆκα.

Τὰ βυρκάκια πολὺ τυραννοῦνται νὰ περοῦν τὸ **Μέγα ρεθυμα**.

Τὸ εἶδα αὐτὸ προχτές καὶ τὸ ἐπολόγησα μὲ δικαιοσύνη.

Τὸ σκέπτομαι ὅμως σήμερα μελαγχολικὰ καὶ χω-ρὶς νὰ τὸ ἀνέχομαι.

Ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει μαρτυρία...

—Αυτή ἡ κορδέλα ποῦ ξετυλίγει ὄλα τὰ χρώματα καὶ τὰ συγχίζει πάλι μακρὰ μέσα στὸ ἄπειρο, καὶ νὰ συλλογίζεται κανεὶς ὅτι χωρίζει τὴν Ἀσία ἀπὸ τὴν Ἑβρώπη.

Καὶ πῶς, ἐρώτησα, εἶτανε ποτὲ χωρισμένες; Ἄλοῖμονο! Τὸ διάστημα καὶ ὁ καιρὸς ἀλλάζουν τίποτε ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴ φύση τῶν πραγμάτων;

Οἱ στίχοι ποῦ ἔγραψε ὁ Χαφιζ καὶ ὁ Σααδὴ διαβάζονται πίσω ἀπὸ μιὰ πλεχτὴ καλύπτρα τοῦ προσώπου.

Εἶναι γραμμένοι ἀπάνω σὲ δυὸ μεγάλα μίτια ποῦ φωσφορίζουν σὰ γυαλιὰ μέσα στὸ σκοτάδι.

Εἶναι λυρικοὶ στίχοι, ἀλλὰ εἶναι καὶ δράματα καὶ τραγωδίες.

Ὁ ἀέρας τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ἐσφύριζεν ἀξίφρα·
— Εἶναι καὶ κομωδίες, εἶπε...

Οἱ ἀνθρώποι ποῦ ἐσυνήθισαν νὰ μιλοῦν σιγὰ καὶ νὰ κινῶνται μὲ στενοχωρία, ἐχίρηκαν περισσό-
τερον ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους τὴ **σιγμὴ**.

Παραδόθηκαν στὴν ἡδονή, ποῦ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀστραπὴ— ἕνας στενωγμὸς καὶ ἕνας κρυφὸς λόγος.

Κύτταξε τὸν ἀρχοντικὸ γέρο ποῦ κάθεται ἀκίνη-
τος. Πρόσεξε πόσον εἶναι νέος...

Στὸ βρεγμένο δρόμο ἓνα πισουμάκι ἀποτύπωσε τὸ τόσο δὴ σχίμα του.

Φαίνεται ἔπειτα νὰ ἀντίχρησε σ' ἓνα καλύτεριμι.

Προσεχτικὸ, δὲν ἄφησεν ἄλλα ἔχνη παρὰ μόνον ὅσο εἶτανε γιὰ νὰ μὴ προδοθῆ καὶ γιὰ νὰ βασιανισῆ.

Ἐνυ ρόδου προχτὲς μοῦ προσφέρθηκε ἀνε-
παίντεχα.

Ἀρέψε με, μοῦ εἶπε, καὶ μὲ παρακάλεσε.

Ἄνασκήρτησα γιὰ μιὰ στιγμὴ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλ-
μηου νὰ ἀπλώσω.

Τὰ μαλλιὰ μου εἶναι ἄσπρα, τοῦ εἶπα, γιὰ νὰ τὰ στολίσω μὲ σὲ καὶ ἡ καρδιά μου ραγιαμένη γιὰ νὰ γείνει γλάστρα σου.

Θὰ ἐφάνταζες ἀκόμι σὰ μιὰ ματωμένη πληγὴ στὸ στήθος μου ἀπάνω.

Σὲ φεῖδομαι γιὰτὶ μὲ ἐνίκησες. Εἶσαι ἀνυπόμονο, ἀλλὰ εἶσαι ἀθῶο...

Στὸ νταντελοτὸ παραθαλάσσιο ἢ φειδωτὴ γραμ-

μὴ τῶν μεγάλων σπιτιῶν κάθε τόσο ἀνανεώνεται.

Τὸ κῆμα πότε τὰ θωπεύει ἡρέμα καὶ πότε τὰ χτυπᾷ μὲ ἀφρούς.

Εἶναι παλατάκι καὶ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ γεμάτα φωνῆς καὶ θόρυβο.

Εἶναι ὅμως καὶ ἄλλα κατάλειστα καὶ ἐγκατα-
λειμένα. Μερικὰ καμμένα, μεταβλημένα σὲ σωρούς καὶ σὲ σκόνη.

«Ἡ ἄμαρτία, ἀλήθεια, γεννᾷ θάνατο», φωνάζει ἐδῶ ἡ ἄγρια θάλασσα, ἀλλὰ ἡ ἴδια πάλι θάλασσα τραγουδάει σιγαλινὰ παρέχει, τὴ χερὰ τῆς ζωῆς, ποῦ εἶναι καὶ αὐτὴ γεννημένη ἀπὸ τὴν ἄμαρτία.

Ὡς τόσο τὰ σιωπηλὰ παλάτια καὶ τὰ ἐρεῖπια ἀπολογοῦνται καὶ φραβερίζουν...

Ἔξω ἀπὸ τὸ Γιλδίξ γεύομαι τὴ μελαγχολικὴ ὄρα τοῦ ἡλιοβουσιέματος.

Ἀπὸ τὸ μιναρὲ δεξιὰ ἡ μεγάλη φωνὴ ὑπενθυ-
μίζει στοὺς πιστοὺς τὴ ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὸν ἓνα θεόν.

Φύση καὶ τέχνη ἐκεῖ εἶναι ἐξ ἴσου ἀξιοθαύμαστα καὶ πένθιμα μαζί, καὶ ἡ φωνὴ οὔτε ἀνησυχεῖ, οὔτε παρηγορῶζει.

Ὡς τόσο ἡ ψυχὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἡρεμία καὶ προσιότητα.

Ὅμως κάθε ἄγιο πρέπει πάντα κάτι νὰ τὸ ὑ-
βρίζει.

Ἐνα κοράκι ἐμαύρισε τὸ γλιαντὸ θόλο καὶ ἔκρω-
ξεν ἄγρια.

Ἐσκαπάστηκεν ἔτσι οὐρανὸς καὶ κόσμος ἀπὸ ἀ-
πέλεισι καὶ ἐγκατάλειψη...

Εἶδα κ' ἐγὼ τὸν Κεράτιο μέσα στὸ αἷμα.

Εἶτανε τὸ βράδυ τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς.

Σὰν σπάθες Κοῦρδων οἱ φλόγες ἔριχναν ἀπὸ ψηλὰ μέσα στὸ νερὸ πελώρια κουφάρια καὶ γιγάν-
τιους μαύρους σκελετοὺς.

Παρίσι, 25 Αὐγούστου 1911

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ἡ παληκαριὰ τῆς γυναίκας δειγνεται στὸ σπῆτι της. Νὰ θεμελιώσει γερὰ τὸ σπῆτι της, τὴν οἰκογένειαν. Γιὰ νὰ γίνῃ ἔθνος, πρέπει πρῶτα νὰ φκιαστεῖ ἡ κοινωνία. Καὶ ἡ κοινωνία ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν θὰ γίνῃ. Ἐχεις ἠθικὰς οἰκο-
γένειες; ἔχεις καὶ καλὴν κοινωνία, ἔχεις καὶ ἔθνος με-
γάλο καὶ τιμημένο.

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ

Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ (*)

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Θα φύγει! θα φύγει (ἀκούγεται τὸ τραγούδι)

‘Ω κι ἄ μάκους, γλυκειά τῶν ὄνειρων μου παρθένα, νιόσε τὴν τρικυμία τῆς ψυχῆς μου καὶ κάλεσέ με νὰ σὲ βρῶ νὰ σ’ ἀγναντέψω καὶ τραβῆξέ με νὰ σὲ ἰδῶ νὰ σὲ πιστέψω!...

(ἀπὸ τὸ παράθυρο δυνατά) Ξένε! Ξένε. Σὲ καλῶ, ξένε... (ὁ βεζίλης μπαίνει μόνος του· σιγά) χάθηκε. ‘Ελα! ἐδῶ ἔλα! ‘Εγὼ σὲ καλῶ...

‘Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ. Τῶναιρό μου! Τῶναιρό μου!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ελα λοιπόν! ‘Ελα γλήγορα!...

‘Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ. Τῶναιρό μου!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ελα, ξένε! ‘Ελα! Σὲ καλῶ! ‘Εγὼ σὲ καλῶ... ‘Ελα· θὰ σοῦ δώσω τὸ διαμαντένιο κλειδί τῆς χρυσόπορτας ποὺ ἀντικρύζει τὸν ‘Οκεανό. Δὲν ἀνοιξε ποτέ της. ‘Εκεῖ εἶναι κλεισμένα τὰ βαθεῖα ὄνειρα! ‘Εκεῖ τραδιέμαι κι ἀφρογκάζομαι τὸ βουητό τους! ‘Ελα νὰ τὴν ἀνοίξεις ἐσύ. ‘Εσύ ξένε! ‘Εσύ γενναῖε ξένε! Μονάχα ἐσύ... (μπαίνει ὁ ξένος μὲ ἀχιδοβολητὴ χαρὰ).

‘Ο ΞΕΝΟΣ. Μὲ καλεῖ! μὲ καλεῖ!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ (γυρίζοντας) ‘Ηρθε; ‘Εγὼ σὲ καλῶ!

‘Ο ΞΕΝΟΣ (πισωχωρώντας). ‘Ωμένανε!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ (πιάνοντας τον ἀπὸ τὸ χέρι). Γιατί θέλεις νὰ φύγεις; Μείνε, λίγες μέρες μείνε. ‘Αν στενοχωρηθεῖς φέβγεις ἀμέσως. ‘Ω πές μου πῶς θὰ μείνεις λίγες μέρες... ‘Ενας βασιλιάς σοῦ τὸ ζητάει γιὰ χάρη. Θέλεις νὰ σὲ παρακαλέσω γονατιστός; Τίσαι λοιπόν ἐσύ ὁ ἀλύπητος ξένος; Τρεῖς ἡμέρες μείνε, μονάχα τρεῖς ἡμέρες.

‘Ο ΞΕΝΟΣ (πιάνοντας σφιχτὰ τὸ χέρι του). Καίνε τὰ λόγια σου, καίνε! Πέρασα ἀπὸ τὴν πλημύρα τοῦ ‘Ηλιού καὶ δὲν τὴν αἰστάνθηκα. Δὲν ἔλιωσα. Καὶ τὰ λόγια σου λιώνουν με, λιώνουν με...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Θὰ μείνεις;

‘Ο ΞΕΝΟΣ. ‘Ω δός μου τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί νὰνοῖξω τὴ χρυσόπορτα. ‘Ο ‘Οκεανὸς ποὺ βουίζει ἄς μὲ παρασύρει ἂ δὲ μὲ φέρει στὸν ἀπέραντο πόθο μου.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ω! θὰ μείνεις!

‘Ο ΞΕΝΟΣ (γονατίζοντας μπροστά του). Θὰ μείνω!

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Νά, μητέρα μου! Θὰ μείνει, μη-

τέρα μου! Θὰ μείνει! (ἔρχεται καὶ τὴν ἀγκαλιάζει).

‘Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ. Νὰ μείνει, παιδί μου!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ω πῶς χαίρω! ὦ πῶς χαίρω!...

‘Ετοιμάστε του τὴν καλύτερη σάλα τοῦ παλατιοῦ μου καὶ στρώστε του τὰ μεταξοφούφουδα. Τώρα σημάνετε τίς καμπάνες καὶ φωτολοεῖστε τὰ μπεντένια τοῦ κάστρου μας. Τώρα καλέστε τίς σκλάβες νὰ χορέψουν καὶ νὰ ψάλλουν τὴ χαρὰ τοῦ βασιλιά τους! (ἔρχόμενος κοντὰ στὸν ξένο). Σήκω ξένε, σήκω (τὸν σηκώνει ὁ ξένος φαίνεται δακρυσμένος). ‘Ω τί καλὸς ποὺ εἶσαι! ὦ πῶς κάνεις τὸ καλὸ, πῶς κάνεις τὸ καλὸ. ‘Ω ἄς γίνουμουν σκλάβος σου γιὰ τὸ καλὸ ποὺ κάνεις!...

‘Ο ΞΕΝΟΣ. Δὲν τὸ θέλω! Δὲν τὸ θέλω!...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ετσι λές! Καὶ θὰ σοῦ δώσω τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί... Φέρτε τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί... Φέρτε τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί. Δὲ φοβάμαι γιὰ σένα, ξένε! Θάνηταμώσεις τὸν ‘Οκεανὸ καὶ θὰ μὲ καλέσεις κέμενα. ‘Αφοβα θάρθῶ. Πλά! σου δὲ φοβάμαι!... Πῶς εἶσαι, ξένε; Πῶς λένε τὸνομά σου;

‘Ο ΞΕΝΟΣ. ‘Αρήγιανος.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Αρήγιανος; ‘Αρήγιανος;!...

‘Ο ΞΕΝΟΣ (μὲ νοηματικὸ κίνημα τοῦ κεφαλιοῦ). ‘Αρήγιανος!

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Καὶ ποῦθε εἶσαι, ‘Αρήγιανε;

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ‘Αχ! Εἶμαι ἀπὸ τὸν τόπο ποὺ τὰ νέφελα τὸν σκεπάζουν. Τὴν ἀνοιξὴ ὄνειρεύτηκα νὰν τοῦ πάω...

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Αλήθεια;

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ‘Ο χειμῶνας τὸν πλακόνει ἀπὸ ἀρχῆς καὶ τὸ χειμῶνα θέλω νὰ διώξω.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ω! ἐδῶ εἶναι πάντα ἀνοιξή!... Μείνε ἐδῶ, ἐδῶ ποὺ τὰ λουλούδια πάντα ἀνοθοῦν, ποὺ τὰ πουλιά πάντα κελαῖθοῦνε.

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ‘Ω! μὲ καλεῖ ὁ τόπος μου! ὦ τὴν παρθένα μου ζητάει, τὴν ἀνοιξή της καρτεράει!

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μείνε ἐδῶ! Χόρτασε τῆς πλάσης τὴ νιότη... Καὶ μὴ μὲρα, ‘Αρήγιανε, θὰ μὲ πᾶς νὰ μοῦ δείξεις καὶ τὸ δικό σου τὸν τόπο. ‘Ω πόσο εἶμαι χαρούμενος! Πές μου, ‘Αρήγιανε, πές μου τί ἄλλα ἔχει στὸν τόπο σου;

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ‘Ονειρα!

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ονειρα;!

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Τὸ φάντασμα τῆς ὁμορφιάς τὸν πλάνεψε κ’ ἐκεῖνος ὄνειρεύεται. Γυναίκα μου τοῦ ἔταξα νὰ τοῦ τὴν πάω. Καὶ τὴ ζητῶ στὰ πέρατα τοῦ κόσμου τριγυρνώντας.

‘Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ. ‘Ω τί λές;! τί λές;!...

‘Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ‘Αφ’ τῆς μενεξεδένια μου τὴ χώρα ἐξεκίνησα κ’ ἐπέρασα τὴ χώρα τὴν ξανθὴ ζητώντας τὴ ζωὴ μου· σταμάτησα σὲ μὴ ἀστραπή ποῦ

(*) Κοίταξε ἀριθ. 443 καὶ 444.

ἐπρόβαλε μὰ κείνη πού ζητούσα αὐτὴ δὲν εἶταν. Γυρνᾶω, γυρνᾶω, τοὺς κόσμους γυρνᾶω καὶ τὴν καλῶ τοῦ ὄνειρου μου τὴν παρθένα. Γαλανὴ ἐπλαστήκεν ἡ ὁμορφιά της στὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου. Τὴν ἀντικρίζω ὠϊμένανε τὴ ζωντανὴ καὶ τὴ ζητῶ στὰ πέρατα τῶν κόσμων. Κέφτασα στὴ χώρα πού γαλανὰ βασιλέβει ὁ Ἥλιος· ὠϊμένανε ἔφτασα καὶ τὸ τραγούδι μου κάτου ἀπὸ τοὺς πύργους καὶ τὰ κλάτια τῆς τὸ ἐσκόρπισα...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ λίγουμα). Λέγε !... Λέγε !...

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Δὲν ἀντήχησε πουθενὰ τὸ τραγούδι μου· κλειστὰ τὰ παραθύρια τῶν πύργων. Ἡ κρυμμένη μου παρθένα δὲν ἐβρίσκονταν. Κι ὅταν στοῦ παλατιοῦ σας τοὺς θόλους ἐφτάηχο τὸ μαγεμένο μου τὸ τραγούδι ἀντιλάλησε, τὴν ἀντιλαλιά του αἰσθάνθηκε ἡ ψυχὴ μου κι ἀναγάλιασε, ὠϊμένα, καὶ μὲ κάλεσαν ἀπὸ ψηλά. Καὶ στέκουμαι μπρὸς στὴ φωνὴ καὶ σαστισμένος νιώθω πῶς τοῦ κάκου χρόνια τώρα περπατῶ καὶ λαχταρίζω...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὅχι, Ἀρήγιανε, ὄχι !... (μὲ λίγουμα).

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Δεσμέβεται ἡ δύναμὴ μου στὴ φωνὴ σου ὁμπρὸς· κι ἀφέντης πού ἤθελε νὰ γίνω, σκλάβος σου θὰ τυρανιέμαι ὁ ἀνεμοδαρμένος ! ὠϊμένανε ! ὠϊμένανε !...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (ἔρχεται κοντὰ του). Σκλάβος ; ! Σκλάβος ; !... Ἀφέντης θάσαι καὶ τοῦ Βασιλιᾶ ὁ φίλος ὁ ἀγαπητός...

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. ὠϊμένανε !... Σπαράζει στὴν ψυχὴ μου ἡ ἀστραπὴ τῆς τρέλας...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (μὲ ἀφοσίωση). Μὴ μὲ λυπᾶς ! μὴ μὲ λυπᾶς ! Ὁ τῶναιρό σου εἶναι βαθὺ καὶ δὲ θὰ σβύσει ! Μὴν κάνεις ἔτσι. Ἄκου πού βουίξει ὁ Ὁκεανὸς πίσω ἀπὸ τὴ χρυσόπορτα. Τὶ κόσμος εἶν' ἐκεῖ ; Κάτ' ἀπὸ τοὺς θόλους πού ἐφτάηχο τὸ τραγούδι σου ἀντιλάλησε ἀγνωστος κόσμος εἶν' ἐκεῖ κρυμμένος. Ἀρήγιανε, μὲς στὴν ψυχὴ μου ἀναδέβει ὁ πῶθος σου καὶ νιώθω πῶς πανάρχαια σὲ καρτεροῦσα. Ὁ πίσω ἀφ' τὴ χρυσόπορτα καὶ τὸ δικό μου τῶναιρο θὰ κρύβεται.

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ (κοιτάζοντάς τον). Ὁ πῶς μιλεῖς ! Ὁ πῶς μιλεῖς ! Ποιὸς σῆμαθε τὴ γλώσσα πού, ἀγνωστὴ μου ὡς τώρα, σὰν παναίωνια ἠχῶ ἀντιλαλεῖ τῆς ζωῆς μου !... (πιάνοντάς του τὰ χέρια καὶ σφίγγοντάς του). Ὁ τὴ μαγεία πού σκορπᾶς ποῦθε τὴν πῆρες ; πῶς διαβάζεις τὴ φυλλάδα τῆς ψυχῆς μου ; (τοῦ φιλεῖ μὲ περιπάθεια τὰ χέρια). Ποιὸς εἶσαι σὺ, πού βασιλόπουλο, χωρὶς μουστάκι ἀκόμα, τὸν ἄνθρωπο πού ἡ δύναμη τοῦ εἶταν πεντάσκλαβη τὸν δένεις μ' ἓνα λόγο ; Ποιὸς εἶσαι ; ποιὸς εἶσαι ;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (γέροντας τὸ κεφάλι καὶ σιγὰ, ὡσὺν νὰ λιόνονται τὰ λόγια). Ἀρήγιανε !

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Βασιλόπου μου ! Βασιλόπου μου !... (τὸν σφίγγει στὴν ἀγκυλιὰ του ἀσυνείδητα καὶ τὰ στόματά τους κολλοῦν σὲ βαθὺ φίλημα).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ (ἐρχομένη κοντὰ τους). Παιδί μου !... Παιδί μου !... (κοντὰ τῆς κι ὁ Βεζίρης).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (ἄξαφνα ἀφίνοντας τὴν ἀγκυλιὰ τοῦ Ἀρήγιανου). Μητέρα ! μητέρα ! (πέφτει ντροπυλά στὴν ἀγκυλιὰ τῆς).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ (σιφίγκοντάς τον). Παιδάκι μου... (στὸ Βεζίρη). Φέρ' τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί...

Ὁ ΒΕΖΙΡΗΣ (σιγὰ στὴν Ἀντιβασίλισσα). Τί λέτε ; μπά ! τί λέτε ;...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ (σιγότερα). Τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί νὰ φέρεις γλήγορα. Δὲ νιώθεις πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀφτός πρέπει νὰ λείψει ; (ὁ βεζίρης χαμηλώνει τὸ κεφάλι καὶ βγαίνει). Τώρα, παιδί μου, εἰς θὰ μᾶς τὰ ξηγήσει ὁ φίλος μας ὁ Ἀρήγιανος. Ἐστειλα νὰ φέρω τὸ διαμαντένιο τὸ κλειδί. Κι ἀφ' τὴ χρυσόπορτα θὰ ἰδοῦμε τί εἶναι ὁ Ὁκεανὸς πού ἑλημερὶς βουίξει (ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀρήγιανου ἀστράφτει χαρὰ).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὁ Ὁκεανὸς ! ὁ Ὁκεανὸς !... (δυνατῶ). Θάνοίξει ἡ χρυσόπορτα ! Ὁ Ἀρήγιανος θὰ τὴν ἀνοίξει ! Βεζίρη ! Βεζίρη, φέρε μέσα τὴ δωδεκάδα μου... (ὁ βεζίρης ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ μπαίνουν μέσα οἱ Ἀβλικοὶ πού περιμέναν στὴ ἄλλη σάλα). Ἀκούστε ἐσεῖς οἱ δώδεκα σύμβουλοι τοῦ κράτους μου. Ἐνας ξένος ἀφ' τὸ μενεξεδένιο τόπο πού ὡς τώρα ὁ χειμῶνας τὸν πλακώνει, κυνηγὸς τοῦ βαθινοῦ ὄνειρου του, περασμένος ἀπὸ τὴν ξανθὴν χώρα, πού γὰ νὰ φτάσει ὡς τὸ πεντάψηλο παλάτι μας ἐδιάβηκε ἀφ' τὴν πλημύρα τοῦ Ἥλιου καὶ μὲς στὸ σταβροδόμι· ἡ Μάγισσα, τοῦ ἐλεφτερωτῆ κι ἀφτῆς κι ἑλωνῶν μας, μὲ μαγικὴ δύναμη ἐράντισε τὰ τραγούδια του, ὁ Ἀρήγιανος μὲ τὸ διαμαντένιο κλειδί σὲ λίγο τὴ χρυσόπορτα θάνοίξει, πού πίσω μᾶγριο μυκηθμὸ ὁ ἀγνωστος Ὁκεανὸς βουίξει. Ἐγὼ ὁ Βασιλιάς τῆς γαλανῆς χώρας, μὲ τὴ χαρὰ πού γενάει ἡ ἐλπίδα, διατάζω προπομπὴ τοῦ γενναίου κυνηγοῦ νὰ τὸν συνοδέψετε στὸ πῶ ἀγνωστο κυνήγι πού ὡς τώρα ἐγίνει !... (οἱ Ἀβλικοὶ τραβιοῦνται). Τί ; ! Τί ; !...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὅχι παιδί μου !... ὄχι !... Μόνος του θὰ πάει ὁ Ἀρήγιανος.

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ὅχι ! ὄχι ! (ἐρχόμενος κοντὰ στοῦ Ἀρήγιανου). Πλάι σου ὁ φόδος ἀφ' τὰ στήθια μου δὲν ἔχει θέση. Θάρθῶ μαζί σου !...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑΣ. Τί λές, παιδί μου ; !...

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (δυνατῶ). Ὁ Βασιλιάς σας σᾶς προστάζει, προπομπὴ σὲ μᾶς νάρθειτε !... Κάτου ἀφ'

τούς θέλους ή χουσόπορτα σὲ λίγο θὰ μᾶς δείξει πίσω τῆς καινούργιους κόσμους...

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ὅχι, παιδί μου! ὄχι!

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Λοιπὸν μονάχοι οἱ δύο! (ἔρχεται κοντὰ στὸν Ἀρήγιο). Τράβα!

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (παίρνοντας τὸ κλειδί ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ βεζίρη καὶ πετώντας το ὄξω ἀπὸ τὸ παρθένο μακριά). Λοιπὸν κανένα;

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μητέρα! Μητέρα!...

Ὁ ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ. Τὸ κλειδί! Τὸ κλειδί! (χάνεται ἀπὸ τὴν πόρτα).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Μητέρα! Πάει, μητέρα! Μῆλασες, μητέρα! (πέφτει στὸ ντιβάνι σπαραχτικὰ κλαίοντας).

Ἡ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ἐνοια σου, παιδί μου! θὰ περάσει, παιδί μου! (στὸ βεζίρη μυστικά). Σίλλαβέ τον καὶ φυλάκισέ τον (ὁ βεζίρης βγαίνει. Ἡ ἀντιβασίλισσα προσπιθεῖ νὰ ἡσυχίσει τὸ βασιλιά).

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ (ἀπὸ τὸ παρθένο δυνατά). Ἀρήγιο! Ἀρήγιο! Ἀρήγιο!...

ΒΑΘΕΙΑ Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΑΡΗΓΙΑΝΟΥ. Τὸ βρήκα! Τὸ βρήκα!

Ὁ ΒΑΣΙΛΙΑΣ. Ἀρήγιο! Ἀρήγιο!...

(Ἀκολουθεῖ)

ΓΙΑΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ Ο Κ. ΠΑΛΛΗΣ

Ἀπὸ τὸ «Νεολόγο Πατρῶν» (30 Αὐγούστου, σελ. 3) ξανατυπώνουμε τὰ κάτωθι παραγράφακι.

«Ἐξ τῆν Ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν εὐρίσκετο πρότινων ἡμερῶν ὁ γνωστὸς μαλλιάρῳ γλωσσῶς τοῦ Λονδίνου κ. Πάλλης, συνδεόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Νουμά» κ. Ταγκοπούλου. Συνέπεσε δὲ νὰ ἴνη ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐκδρομὴν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ἀλίγου δεῖν ἀποδοκιμάζετο (Κανένας δὲν ἀποπειράθηκε νὰ ἀποδοκιμάσει) ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς προπόσεως νεαροῦ τινος, γενομένης εἰς μαλλιάρῳ γλώσσῳ Ὁ κ. Πάλλης εἰς τὴν σημεῖωσιν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐνθα ἔμεινε, ἔγραψε τὸ ὄνομά του καὶ ἀντὶ νὰ προσέθησιν «Ἑλλην», διὰ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἔχεται στερεῶς τοῦ γλωσσικοῦ δόγματός του προσέθηκεν, ὅτι εἶνε «Ρωμηὸς ἀπ' τὸ Λονδίνο». Ἐξ Ἀρχαίας Ὀλυμπίας ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ κ. Ταγκοπούλου ὁ κ. Πάλλης χθὲς καὶ τὴν μεσημβρίαν διήλθεν ἐκ Πατρῶν, κατευθυνθεὶς σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀθήνας. Ἐλέγετο ἐν τούτοις ὅτι δὲν ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδιόν του, ἀλλὰ διέκοψε τοῦτο,

παραμείνας ἐν Πατραις μετὰ τοῦ κ. Ταγκοπούλου, ὁ ὁποῖος ἐθεάθη τὴν ἐσπέραν εἰς τὰ κέντρα, ἐξητήθη ὁμοῦ ὑπὸ τινῶν καὶ δὲν ἀνευρέθη (Ὅυτε αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ) καὶ ὑποτίθεται ἐκ τούτου, ὅτι ἀνεχώρησε τὴν μεσημβρίαν, ἐκτὸς ἐὰν δὲν ἤθελε νὰ φανῇ.»

Ἀπὸ τῆν «Πατρίδα» Πύργου (30 Αὐγούστου)

«Ὁ κ. Μευσούρης, δημοσιογράφος ἐκ Πατρῶν, ὠμίλησεν εἰς δημοτικὴν γλώσσῳ χειροκροτηθεὶς» (σελ. 1).

«— Καὶ μίᾳ ἀνορθογραφίᾳ, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἠγνόησε μέσα εἰς τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν διδασκάλων. Μαζὶ μ' αὐτούς, εἰς τὴν ἴδιαν πλάκα καὶ ἐμπρὸς ἀπὸ ὄλου των ἐποξάρτισεν ὁ κ. Δημ. Ταγκόπουλος ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» τοῦ ὄργάνου τῶν δημοτικῶν. Φαντασθῆτε τὴν ἐκπληξίν ὄλων αὐτῶν τῶν διδασκάλων τῆς συνταγματικῆς γλώσσῳ; ὅταν θὰ πληροφορηθοῦν ὅτι ὁ ὑψηλὸς ἐκεῖνος καὶ ὄριμος ἀνὴρ, ποῦ ἦτο μαζὶ των τυχαίως εὐρεθεὶς εἰς Ὀλύμπια, ἦτο ὁ κ. Ταγκόπουλος.»

Νά, πῶς τὸ παραφουσκώνουν αὐτὸ τὸ παραγράφακι αἱ «Ἀθηναί» (1 Σεπτεμβρίου, σελίδα 2).

«Ὁ βέβηλος...»

Μεταφερθῆτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ φαντασθῆτε τὴν ἱερὰν φρίκην τῶν ἱερῶν θεωμένων αἰφνης ὅτι ἐναγῆς τις βέβηλος μολύνει τὸν ἱερὸν μὸν διὰ τῆς παρουσίας του. Φαντασθῆτε το καλῶς, διότι μέλλομεν νὰ σᾶς παρουσιάσωμεν ἑμίαν εἰκόνα.

Πρὶν φύγουν ἐκ τῆς τελευταίας ἐκδρομῆς των εἰς Ὀλύμπια οἱ δημοδιδάσκαλοι ἔκαμαν μίαν ἀναμνηστικὴν φωτογραφίαν ὄλοι ἐν συμπλέγματι καὶ περιχαρεῖς εἶτα μετέβησαν ἐν λάθωσιν ἕκαστος ἀνὰ ἐν ἀντίτυπον. Ἄλλ' ὅταν εἶδον τὴν φωτογραφίαν αἱ τριχῆς των ὠρθώθησαν ἐκ φρίκης ἀπεριγράφτου. Μεταξὺ τῶν δημοδιδασκάλων εἶχε παρειασφύσει (Παρειασφύσει. Παρειασφρέω-ω τὸ ρῆμα, κ. Πώπ, κὶ ὄχι παρειασφύω.) κάποιος εἰς τὸ συμπλεγμα, καὶ ποῖος νομίζετε; Φρικτὸν: ὁ κ. Ταγκόπουλος τοῦ «Νουμά!»

Δὲν ἐξηκριβώθη ἂν ὁ κ. Ταγκόπουλος τὸ ἔκαμε αὐτὸ ἀπὸ κακεντρέχειαν. Τὸ γεγονός ὁμοῦ εἶναι ὅτι τὸ συμβᾶν τοῦτο προσετέθη «ὡς ἀνορθογραφία εἰς τὴν ὄραίαν ἐορτῆν τῶν δημοδιδασκάλων» καὶ ὅτι, ὡς γράφει εἰς δημοδιδάσκαλος πρὸς τὴν «Πατρίδα» τοῦ Πύργου «βεβαίως οὐδεὶς δημοδιδάσκαλος θὰ ἀποκτήσει φωτογραφίαν εἰς τὴν ποξάρει καὶ ὁ πρακτικὸς γράφος τῶν μαλλιάρῶν.»

Ὁ δὲ ἀτυχῆς φωτογράφος δὲν ἔχει ἄλλην ἱκανοποίησιν εἰμὴ ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας νὰ ἀναθεματίξῃ σὺμπαντα τὸν μαλλιαρισμόν.»

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12.50.—Για τις έπιτοχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δρ. την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἂν δὲν προπλερώσει τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, καὶ στὶς ἐπιτοχίες σ' ὅλα τὰ Πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΘΩΡΑΚΩΤΟ. — ΠΡΩΤΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ. — Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΗ. — ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΧΟΛΕΡΑΣ.

ΝΑ χαροῦμε γιὰ τὸν «Ἀβέρωφ». Ποιὸς λέει ὅχι; Ἀποχτήσαμε ἕνα καράβι δυνατὸ. Ὁ Θεὸς νὰ δώσει νὰ ποχτήσουμε κι ἄλλα, ἀκόμη δυνατότερα. Τί σημαίνει ὁμως τοῦτο; Μ' ἕνα δυὸ καράβια δὲ γινόμαστε δυνατοί, ὅσο μᾶς λείπει τὸ σπουδαιότερο καράβι ποὺ λέγεται Πειθαρχία. Ἐνα τέτιο καράβι, λένε, ἔχει ἡ Ἀγγλία, ἕνα τέτιο καράβι ἔχει ἡ Γερμανία κ' εἶναι σήμερα δυνατὲς στὴ θάλασσα. Κ' ἕνα τέτιο καράβι λείπει ἀπὸ τὸ ναυτικὸ μᾶς καὶ φοβούμαστε πὼς δὲ θὰν τἀποχτήσουμε καὶ τόσο γλήγορα.

Ἔτσι δίχως τὴν Πειθαρχία ὁ «Ἀβέρωφ» ἔχει τὴν ἀξία ἐμπορικῶν καραβιῶν καὶ ἡ καρὰ μᾶς χεριάζεται κἀπιο νέρωμα.

Οἱ ναυτικοὶ μᾶς μάλιστα στὸν ἐρχομὸ κάθε καινούριου καραβιοῦ καλὸ θάτανε νὰ θυμόντουσαν τὰ λόγια τοῦ κ. Πάλλη:

— Πρὶν ἀγοράσουμε μεγάλα καράβια πρέπει πρῶτα ν' ἀποχτήσουμε ναυτικούς ποὺ νιώθουν τὰ χρέη του.»

Πειθαρχία λοιπὸν καὶ μόνο πειθαρχία. Τὰ καράβια ὕστερα.

ΡΩΤΗΘΗΚΕ, λένε, ὁ δεσπότης Βόλου ἀπὸ δικαστὴ πὼς καὶ ποῦθε ξέρει πὼς ὁ τὰδες εἶναι μακλιαρὸς.

— Φαίνεται ἀπὸ τὰ μούτρα του! ἀποκρίθηκε ὁ σεβασμιώτατος.

Θέλαμε νὰ ξέρομε τὰ σεβαστὰ μούτρα τοῦ δεσπότη

σὸν τί νὰν τονὲ δείχνουνε. Ἡ λογικὴ του πιά γιὰ κάθε ἄλλο πορὰ γιὰ δεσπότη τονὲ δείχνει.

ΚΑΘΟΛΟΥ δὲ θάναι ἡ καρὰ χολέρα εὐχαριστημένη μὲ τὸν κ. Ρέπουλη. Τῆς ἔχει στήσει ἄγριο πόλεμο. Τὴν κυνηγáει ἀλύπητα παντοῦ. Πότε στὰ σύνορα, πότε στὸ Λαίριο, πότε στὸν Ἄη Γιώργη. Κι ὅπου τὴ μεριστεῖ, κα:ἀπάνου τῆς.

Θέλουμε νὰ ποῦμε πὼς ἂν τὴ γλυτώσουμε καὶ τούτῃ τὴ φορὰ τὴ λεγάμενι, στὸν κ. Ρέπουλη θὰν τὸ χωστάμε. Ἄντι νὰ ξυπολνάει μαγιφέστα σὲ κινέζικη γλώσσα, ποὺ νὰ μὴν τὰ νιώθει κανεὶς, παίρνει τὸ ραβδί του καὶ πηγαίνει στὰ διάφορα λοιμοκαθατήρια, καὶ τὰ ἐπιθεωρεῖ δια μοναχὸς του κι ὅλα ὁ ἴδιος τὰ κανονίζει. Συχαρήκιμ λοιπὸν τοῦ πρέιουνε, ἂν καὶ τίποτες παραπάνου ἀπὸ τὸ χρέος του δὲν κάνει.

**ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΜΑΣ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿
ΚΙ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ (1) ✿ ✿ ✿ ✿ ✿**

Οἱ περισσότερες ἔμως ἀντιθέσεις τοῦ ἀνθρώπου βρίσκονται κυρίως στὴ σφαῖρα τῆς Συνείδησῆς του καὶ ἐφείλονται στὶς πολλὲς καὶ ἀντιφατικὲς διανοητικὲς ἐπιδράσεις ποὺ ὑφίσταται. Ἄπὸ τὴ στιγμή ποὺ θάνοξουμε τὰ μάτια μᾶς θὰ μᾶς παραλάβῃ ἡ πρῶτη ἰδιοχτήτρια, ἡ Οἰκογένεια, καὶ θὰ μᾶς διδάξῃ τὴν ἠθικὴ τῆς: Ὁφείλεις νὰ σέδεσαι τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου, νὰγαπᾶς τὰδέρφια σου καὶ νὰ τοὺς ὑποτάσῃς τὸν ἑαυτὸ σου. Δεύτερο ἐρχεται τὸ Κράτος μὲ τὸ Σχολεῖο, ἰδιοχτήτης κ' αὐτό. Μὲ μιὰ εὐκτρη παραμόρφωση τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἀλήθειας, μὲ χίλια ψέματα καὶ πονηρὲς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐνοστικτοῦ τῆς αὐτοσυντήρησις, μᾶς διδάσκει καὶ μᾶς πείθει πὼς ἔχουμε καθήκον ὑπέρτατο, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ ἀνώτερες ἠθικὲς αἰτίες, νὰ θυσιάζουμε κάθε στιγμή τὸν ἑαυτὸ μᾶς χάρη τῆς Πατρίδας μᾶς. Γιὰ τὴν Οἰκογένεια τὸ πρῶτο καθήκον εἶνε πρὸς τοὺς γονεῖς, γιὰ τὸ Κράτος πρὸς τὴν Πατρίδα. Συγχρόνως ἐρχεται ἡ Θρησκεία. Κι' αὐτὴ τὴν ἴδια ἀπαίτηση μὲ τοὺς ἄλλους: νὰ θυσιάσουμε πάλι τὸν ἑαυτὸ μᾶς χάρη μιᾶς νέας τώρα ιδέας: τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Κι' αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείσῃ καὶ μᾶς πείθει δυστυχῶς, — συνήθως μὲ ἀκατανόητα ἐπιχειρήματα — πὼς ἔχουμε ὑποχρέωση νὰ τὸ κάμουμε, ὑποχρέωση ποὺ πηγάζει ἀπὸ μιὰ ἀνώτερη, θεία ἀρχή. Καὶ συγχρόνως μᾶς φοβερίζει πὼς, ἂν δὲν τὸ κάμουμε, θὰ τιμωρηθοῦμε στὸν ἄλλο κόσμω, ἐνῶ τὸ Κράτος, πραχτικώτερο, δὲν περιορίζεται σὲ φοβέρας μὰ ξέρει καὶ νὰ τίς πραγματοποιεῖ, ἔχοντας πάντα ἔτοιμη, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο, μιὰ τρώγλη ποὺ τὴν ἐνομαζέει Σωφρονηστήριο καὶ ἕνα ἐγώτιστικώτατο χέρι.

1) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 443 (σελίδα 423.)

πού τὸ ὀνομάζει . . . Δικαιοσύνη. Μετὰ τὴ Θρησκεία εἶναι ἡ σειρά τῆς Κοινωνίας. Τὸ πρῶτο ἄρθρο αὐτῆς δὲν εἶναι οὔτε ἡ Οἰκογένεια, οὔτε ἡ Πατρίδα, οὔτε ὁ πλησίον, ἀλλὰ ἡ Κοινὴ Γνώμη. Κατὰ τὴν Κοινωνία ὀφείλουμε νὰ σεβόμαστε τὴν Κοινὴ γνώμη καὶ νὰ τῆς ὑποτάσσουμε πάλι τὸν ἑαυτὸ μας. — Αἰώνως τὸν ἑαυτὸ μας νὰ ὑποτάσσουμε καὶ νὰ θυσιάζουμε : αὐτὸ θέλουν ἔλοι. — Καὶ εἶναι κι' αὐτὴ κακὴ, γιατί μᾶς φροβερίζει πῶς, ἂν δὲν τὸ κάμουμε, θὰ μᾶς τιμωρήσῃ μὲ τὴν κοινὴ περιφρόνηση καὶ τὴ στέρηση.

Καὶ δὲν εἶναι, θαρρῶ, καθόλου περίεργο ἂν τὸ ἄτομο καταλήγει νὰ τὰ πιστέψῃ ἔλα, ὥστε ὀλόκληρη ἡ Συνείδησή του ἀποτελεῖ ἕνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ πού πολεμᾷ τὸν ἑαυτὸ του. Κ' ἐδῶ δὲν πρόκειται μόνο γιὰ τὴν πιστὴ ἀλλὰ, τὸ χειρότερο, γιὰ τὴ Συνήθεια, πού καταλήγει νὰ διαμορφωθῇ στὴν ἀρχὴ σὲ τάση, κατόπι μὲ τὴν κληρονομικότητα σὲ ἐνστικτο καὶ νὰ πάρῃ νέα θέση μέσα μας σὰν αἰσθημα, γιατί, ὅπως ἐσημείωσα κι' ἄλλοῦ, τὸ αἰσθημα (ἢ ἡ ἀγάπη, ἂν τὸ προτιμάτε — μὲ τὴ γενικὴ τῆς ἔννοια) εἶναι ἕνα ὑποκειμενικὸ συνώνυμο τῶν ἀντικειμενικῶν λέξεων ἐνστικτο καὶ τάση, πού εἶναι, τὸ δεύτερο, μετὰ τὸ πρῶτο, ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα κάθε παρατεταμένης ἐξωτερικῆς ἐπίδρασης. Ἔτσι ὀλόκληρη σχεδὸν ἡ Συνείδηση μὲ τὴ λογικὴ τῆς καὶ ἕνα μέρος τοῦ Ἄσυνείδητου μὲ τὰ Αἰσθήματά του συνεργάζονται ἐναντίο τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ποῦ εἶναι τώρα ἡ περιφρονη ἔννοια τοῦ Ἐγῶ; Ποῦ τελειώνει τὸ Ἐγῶ γιὰ νάρχισμ τὸ μὴ Ἐγῶ; Τὸ βεκόρ ὅμως τῆς νοστιμάδας εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μερικὰ ἐξωτερικὰ καθεστῶτα ἔρχονται : νὰ μᾶς ἀποδείξουν ὅτι ἔχουν λόγο νὰ ὑπάρχουν κι' ὁ λόγος αὐτὸς κλείνεται μέσα στὸ Ἐγῶ μας (δυστυχισμένο Ἐγῶ!), φέρνοντας ἐπιχειρήματα τίς λογικῆς καὶ τὰ αἰσθήματα πού μᾶς ἐδημιούργησαν μὲ μιὰ κακοηθέστατη βία. Π. χ. ἡ Δικαιοσύνη — ἐννοῶ τὴ δικαιοσύνη τοῦ Κράτους — κολακεύεται νὰ πιστεῦῃ πῶς ἀπορρέει ἀπὸ νόμους ἠθικοὺς ἀπολύτους, πού ὑπάρχουν μέσα στὴν ψυχὴ μας (ἢ ὅποια ψυχὴ μας εἶν' ἕνα κομμάτι τοῦ Ἀπόλυτου). Τὰ ἴδια μᾶς σφυρ ζεῖ κι' ἡ Θρησκεία : ἔτι δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι : φύσει (!!!) θρησκευτικὸς, τὰ ἴδια κι' ἡ Κοινωνία, τὰ ἴδια καὶ ἡ γεμάτη ἀπὸ εὐγένεια ἐπίσημη Ἠθική. Ὡς καὶ ὁ Καντ ἀκόμα κατῶρθωσε νὰ πιστέψῃ ὅτι ἔτσι εἶναι, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχει μέσα μας ἕνα ἀπόλυτο ἠθικὸ πρόσταγμα, τὸ κλασικὸ κατηγορικὸ πρόσταγμα, πού εἶνε κλεισμένο, ὁμοιο, μέσα στὴν ψυχὴ ἔλων δίχως ἐξαίρεση τῶν ἀνθρώπων. Καὶ σὺνέχεια τῆς νοστιμάδας αὐτῆς πού εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Συνείδηση κάθε ἀνθρώπου (γι' αὐτὸ τὴν ὀνόμασαν καὶ Ἡθική), γεμάτη ἀπὸ ξένες ἰδέες, δὲ δυσκολεύεται καθόλου νὰ βρῆ μὲ τὰ χειρότερα λόγια τὸ

δυστυχισμένο τὸ Ἐγῶ καὶ τὰ πολυτιμώτερα ἐνστικτὰ του, χάρη στὰ ὅποια διατηροῦμε τὴ ζωὴ μας, ἀποκαλώντας τὰ μὲ περίφρονησῃ πάθη, ἀδυναμίες, κακίες, ἁμαρτίες, αἰσχη, βραβάρωτες κι' ἕνα σωρὸ τέτοια. Κι' ὅμως ὅλ' αὐτὰ ἀπορρέουν ἀπὸ τὰ δυνατότερα ἐνστικτὰ μας καὶ τὰ παλαιότερα; τὰ ὅποια καὶ μόνο ἀγωνίζονται γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ζωῆς. Τὸ πρᾶμα καταντάει ἀλήθεια ἐξωφρενικὸ καὶ ἀπελπιστικὸ γιὰ ἕνα ἄνθρωπο, πού τοῦ λείπει ἕνα δυνατό Ἄσυνείδητο, πού νὰ θέλῃ μὲ κάθε τρόπο τὴ ζωὴ. Ἄς ξαναγυρίσουμε ὅμως στὴ συνέχεια τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων.

Τὸ παιδί ἔγινε πλέον ἄντρας καὶ μπορεῖ νὰ πολεῖ κάποια ἐλευθερία πού τοῦ κληροδότησαν μερικῆς ἐπαναστάσεις. Καὶ τώρα εἶναι πού ἀρχίζει ὁ μέγας κίντυνος. Χιλιάδες φύλλα τυπωμένου χαρτιοῦ ἔρχονται καὶ μᾶς ξεφορτώνουν κάθε μέρα τίς ἐλεύτερες ἰδέες τους. Καθένας μπορεῖ νὰ λήῃ ἔ, τι θέλει : Ἡ οἰκογένεια εἶναι ἕνα βραῦ κληροδότημα βάρβαρου παρελθόντος. Τὸ Κράτος εἶναι ἕνα μηδενικὸ ἀπέναντι τοῦ ἀτόμου. Ἡ Θρησκεία εἶναι ἕνα ἀναιδέστατο ψέμα. Ἡ Κοινὴ Γνώμη εἶναι ὁ κακοηθέστερος ἐγωϊστικὸς. Ἡ Ἐπιστήμη εἶναι ἡ μεγάλη Ἀλήθεια, πού τῆς ὀφείλουμε (!!) νὰ θυσιάζουμε (πάλι : νὰ θυσιάσουμε!) τὸ ἑγῶ μας. Ἄλλος ὅμως μᾶς φωνάζει πῶς ἡ Ἐπιστήμη εἶναι κι' αὐτὴ ψέμα καὶ πῶς ἡ Ἀλήθεια βρίσκεται μέσα στὴν ὁμορφιά, πού χάρη τῆς πρέπει (δὲ θὰ τελειώσουν λοιπὸν ποτὲ αὐτὰ τὰ πρέπει!) ναυτεθυσιαζόμαστε. Οἱ ἰδέες αὐτῆς δὲν ἔχουν τέλος, ἔχουν ὅμως ἕνα κοινὸ γνώρισμα : Ὅτι καμμιὰ δὲν εἶναι εὐχαριστημένη ἐντελῶς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ ἔλες μᾶς παρακινεῖ πρὸς μιὰ μεταβολή. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ἔποιο προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν δὲν εἶναι πάντα ἑ ἴδιος! Μερικῆς ἀφιερώνουν ἔλα τὴν προσπάθειά τους στὴ Συνείδησή μας (λογικὸς τρόπος), ἄλλες στὸ Ἄσυνείδητο (καλλιτεχνικὸς τρόπος), πολλῆς καὶ στὰ δυὸ (μικτὸς τρόπος). Τὸ ἀποτέλεσμα πού θὰ φέρουνε, κι' αὐτὸ διαφορετικὸ : Ἄν οἱ σκέψεις ἢ τὰ αἰσθήματα πού τίς ἐγέννησαν δὲν ὑπάρχουν μέσα μας, ἢ ἐπίδρασή τους θὰ εἶναι ἀρνητικὴ, θὰ μᾶς παρακινήσουν δηλαδὴ πρὸς ἕνα ἀγῶνα ἐναντίο τους, πού συνήθως κολακεύομαστε νὰ τὸν ὀνομάζουμε ἀγῶνα ἐναντίο τῆς ψευτιάς. Εἶναι πάντα ἡ ἴδια μανία τοῦ ἀνθρώπου νὰ θέλῃ νὰ γενικοποιῇ ὅ, τι εἶναι δικό του, χαρακτηρισίζοντα; π. χ. τὴν Ἀλήθειά του ὡς Ἀλήθεια (μὲ ἀπόλυτη ἀξία), τὸ Ψέμα του ὡς Ψέμα. Ἄν ὅμως ὑπάρχουν μέσα μας ἀντίστοιχες σκέψεις καὶ ἀντίστοιχα αἰσθήματα, τότε θὰ ὑποστοῦμε κάποια θετικὴ δράση καὶ θὰ παρακινήσομε σὲ ἕνα ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐξάπλωση καὶ τὴν ἐνδυνάμωσή τους. Ἀλλὰ κι' ἐδῶ χρειάζονται νέες

διακρίσεις. Τὸ καλύτερο θὰ εἶτανε ἴσως ἡ δεύτερη αὐτῆ περίπτωση νὰ διακριθῆ σὲ *ἀγρον*-μορφή, δταν τὰ Αἰσθήματα καὶ οἱ Σκέψεις, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πῆγασε ἀρχικὰ ἡ Ἰδέα, εἶναι κληροδοτημένα ἀπὸ ἕνα μακρυνὸ παρελθόν ἢ ἀπὸ ἕνα ἐκβιαστικὸ παρὸν καὶ σὲ *γόνιμη*, δταν εἶναι σκέψεις καὶ κυρίως—γὰ νὰ μὴν πῶ μόνο καὶ μόνο—αἰσθήματα, ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ μιὰ γενικὴ ἀνάγκη μεταβολῆς.

Ὅστε καιρὸς δυστυχῶς μοῦ μένει, ἀλλ' οὔτε καὶ οἱ σκέψεις μου ἔχουνε συστηματοποιηθῆ ἐντελῶς γὰρ νὰ μιλήσω ἐκτενέστερα ἀπάνω στὰ τόσο λεπτὰ αὐτὰ ζητήματα. Τελειώνοντας, θὰ ἤθελα μόνο νὰ εἰσῶ ἀκόμα μιὰ μικρὴ νύξη σχετικὰ μὲ μιὰ ἀναλογία ποὺ ὑφίσταται μεταξὺ ὄλων τῶν συνθέτων ὀργανισμῶν. Κάθε ζῶο π. χ. εἶναι ἕνας τέτοιος σύνθετος ὀργανισμὸς, ἀποτελούμενος ἀπὸ δισεκατομύρια κύτταρα. Ἐπίσης καὶ ἕνα Κράτος εἶναι κι' αὐτὸ ἕνας ὁμοῖος ὀργανισμὸς, ἀποτελούμενος ἀπὸ ἑκατομύρια άτομα. Ἄν ζητοῦσε κανεὶς νὰ σκεφθῆ λογικὰ, θὰ κατέληγε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἕνας τέτοιος ὀργανισμὸς θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι πλασμένος ἔτσι ὥστε ὅλα τὰ συστατικὰ μέρη του νὰ τείνουν πρὸς ἕνα καὶ μόνο σκοπὸ: τὴ διατήρησι καὶ τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου. Ἄλλὰ δυστυχῶς τὸ πρᾶγμα δὲν εἶν' ἔτσι. Γιατὶ πρῶτα πρῶτα ἔρχεται στὰ ζῶα τὸ γεννητικὸ ἐνστικτο ποὺ τὰ τραβᾷ ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους, μερικὰ μάλιστα τόσο πολὺ, ὥστε μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς; αὐτὸ καὶ μόνο εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τους. Ἄλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα κυτταρικὰ ἀθροίσματα ἢ καὶ ὀλόκληρα ὄργανα ὑπάρχουν σὲ κάθε ζῶο, ποὺ εἶναι κάποτε μόνο ἀσκοπα, κάποτε καὶ ἐπιβλαβῆ γιὰ τὸ ἄτομο, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι κληροδοτήματα ἑνὸς παρελθόντος. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν ἕνα τέτοιο παράδειγμα ἀχρηστοῦ καὶ μόνο ἐπικίντουνου ὄργανου, εἶναι στὸν ἄνθρωπο ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφουση. Γι' αὐτὸ ἀπὸ ὄλους τοὺς σημερινούς βιολόγους καὶ φυσιολόγους κανένας πλέον δὲν παραδέχεται πλήρη σκοπιμότητα τῶν ὀργανικῶν ἔντων. Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι εὐκόλο ν' ἀποδειχθῆ παντοῦ ἀντικειμενικὰ. Στὸ κεντρικὸ νευρικὸ μας σύστημα π. χ. ποῖός μπορεῖ νὰ ξέρῃ τί λειτουργία ἐπιτελεῖ τὸ κάθε κύτταρο γιὰ νὰ κρίνῃ τὸ βαθμὸ τῆς σκοπιμότητάς του; Ἰδοὺ ὁμως ὅτι καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ παρατήρησι μᾶς βεβαιώνει πῶς καὶ τὸ κεντρικὸ νευρικὸ μας σύστημα—ἡ Ψυχὴ μας, μὲ ἄλλους λόγους—ὑπόκειται κι' αὐτὴ στὸν ἴδιον κανόνα. Κομμάτια ἄπειρα μέσα τῆς χωρὶς χρησιμότητα γιὰ τὸ ἄτομο καὶ κληρονομημένα ἀπὸ τὸ παρελθόν, κομμάτια ἄπειρα ἀκόμα ποὺ οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ζητοῦν: νὰ μᾶς ὀδηγήσουν μιὰ ὥρα ἀρχήτερα στὸν αἰώνιον ὕπνο.

Ἄν κυττάξῃ τώρα κανένας μὲ προσοχὴ ἕνα Κράτος, θὰ δῇ τὸ ἴδιο πάντα φαινόμενο: Ἐλλειψὴ κάθε ἐνότητος καὶ σκοπιμότητος. Καὶ νά, ἕνα προχειρότατο παράδειγμα, ἡ Οἰκογένεια. Αὐτὴ εἶναι ἕνα καθεστῶς ποὺ βλάβει τὸ Κράτος κ' ἐναντιώνεται πρὸς τὰ συμφέροντά του, καὶ τὴν ὁποῖα θὰ εἶχε ἀπὸ πολλὸν καιρὸ διαλύσει, ἂν εἶχε πλήρη ἐνότητά καὶ σκοπιμότητα. Ἄλλὰ μόνο αὐτὰ; Ὁ συνασπισμὸς τῶν τάξεων σὲ ἰδιαίτερες ἐνότητες ἐναντιώνεται πολὺ περισσότερο στὰ συμφέροντά του. Καὶ μερικὰ άτομα ἢ καὶ ὀλόκληροι Σύλλογοι προχωροῦν ἀκόμη μακρότερα: ἀσυνειδήτως ἢ ἐνσυνειδήτως τείνουν στὴν τελεία καταστροφὴ του, κηρύχοντας μιὰ φανατικὴ προπαγάντα ἐναντίον τοῦ πολέμου, ποὺ εἶτανε ἡ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ σχηματισμοῦ κάθε Κράτους καὶ ἡ μόνη ἀφορμὴ τῆς διατήρησής του. Γιὰ νὰ φτάσῃ ἕνας ὀργανισμὸς τὸν ἀνώτερο βαθμὸ ἐνότητος καὶ συνεργασίας τῶν μερῶν του πρέπει νὰ βρισκεται σὲ *διαρκῆ* ἀγῶνα. Ὅταν οἱ ἐχτροὶ ἀρχίσουν νὰ ἐκλείπουν, ξυπνοῦν πάλι οἱ φωνῆς τῆς ἀντίθεσης ποὺ ζήτηνε νὰ διασπάσουν τὴν ἀσκοπὴ ἐνότητα. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ Κράτη μόνο στίς ἐποχὰς τῶν μεγάλων πολέμων καὶ κίντουν τοῦ παρελθόντος ἔφτασαν σὲ ὕψος τῆς δυνατῆς ἐνότητος καὶ τῆς ὑποστολῆς τῶν ἀτομικῶν θελήσεων, ἐνῶ ἡ σημερινὴ περίοδος μιᾶς σχετικὰ διαρκέστερης εἰρήνης μᾶς δείχνει καθαρότητα, μάλιστα στὴν Εὐρώπη, μιὰ τάση πρὸς τὴν ἀποσύνθεσι. Κι' ἀκόμα χαρακτηριστικώτερο παράδειγμα ἀντίφασης μᾶς παρέχει τὸ παράξενο ταίριασμα τῶν Εὐαγγελίων—δὲ λέω τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀναίρεσι τῶν Εὐαγγελίων—μὲ τὸ Κράτος. Ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος κηρύχνει ἕναν ὕμνο πρὸς μιὰν ἀδερφωμένη ἀνθρωπότητα. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ Κράτος βάζει ἀπάνω σὲ μιὰ σημάια ἕνα Σταυρὸ γιὰ σύμβολο καὶ ὀδηγεῖ τοὺς ἀντρείους καὶ φιλοπάτριδες πολῖτες του στὸ χωρὶς ἕλεος σφάξιμο ἄλλων ἀνθρώπων. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο εἶναι βέβαια σκοπιμώτατο γιὰ τὸ Κράτος, ἀλλὰ ἡ διατήρησι τῶν Εὐαγγελίων καὶ τὸ διάδομά τους μάλιστα στὴν Ἐκκλησία εἶναι βέβαια ἀσκοπώτατο, μὲ μόνη ἐλαφρυντικὴ περίπτωσι τὴν ἀκατάληπτη γλώσσα τους.

Δὲν ξέρω κατὰ πόσο τὰ παραδείγματά μου εἶτανε κατάλληλα καὶ πειστικὰ, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτε μὲ τὴ γενικὴ ἀξία τῆς Ἰδέας, τὴν ὁποῖα σήμερα ἀνυπροσωπεύουν πολλοὶ ἐξέχοντες φιλόσοφοι—ἐπιστήμονες: ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀντίφασι εἶναι χαρακτηριστικὸ φαινόμενο ὄχι μόνο τῆς Ψυχῆς μας, ὄχι μόνο τῆς Ζωῆς, μὰ κι αὐτοῦ ἀκόμα τοῦ ἀψυχου καὶ νεκροῦ Κόσμου.

ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ (*)

5

Είταν άργά άμα σηκώθηκα την άλλη μέρα. Είχα ξυπνήσει την αύγή, μου φάνηκε πώς άκουσα μιλήματα μέσα στην κάμαρα του Νίκου, μα ή νόστα μου νίκησε την περιέργεια και ξανάκλεισα τά μάτια.

Άμα ντύθηκα, έκαμα νά μπώ στην κάμαρα του Νίκου, μα ή πόρτα είτανε συρτωμένη άπό μέσα κ' έτσι πήγα στην τραπεζαρία. Βρήκα τη θειά μου καθισμένη με τη ρόκα της κοντά στη φωτιά και σκουτουφλιασμένη. «Παρακάτσατε τη νύχτα με τόν προκομένο», με ρώτησε σέ λίγο άφου κάθισα εκεί κοντά της, «τί σόλλεγε;»

«Τίποτες· κουβεντιάζαμε», τής είπα· «Πού είναι τος; δέν ξύπνησε άκόμα;»

«Σύρε μέσα νά τον δεις· κλειδύθηκε· δέν άφησε ούτε τόν πατέρα του νά μπει.» Άναστέναξε: «Κλειδύθηκε και γράφει με τη λάμπα. Τόν πειράζει ο ήλιος, λέει, κ' έκλεισε τó παραθύρι. Κάποιος λέει νά χει τόν ήλιο κι αυτός καιει φώς μέρα μεσημέρι. Και νάτανε κάνε φτηνό και τó πετρέλαιο.»

Η Μαρία μου έφερε καφέ. Η έψη της γελοοσε. Τόν άφησε στέ τραπέζι και γύρισε νά φύγει.

«Έλα δώ, μωρή· τί κάνει μέσα;» τής φώναξε ή θειά.

«Έέρω γώ: Σάν και ξαναπήγα μέσα;» είπε ή Μαρία άδιάφορα.

Γύρισα και την ξανακοίταξα. Είτανε χτενισμένη, πιδ συγουρισμένη και στέ πόδια της φορούσε τά πασουμάκια.

«Είδες τί τής έφερε;» μου είπε ή θειά.

«Όμορφα είναι», μουρούρια.

«Μούφερε και τά παπούτσια· με κουμπιά και με λουστρίνι», είπε γελοόμενα ή Μαρία. «Νά τά φέρω νά τά δεις.»

Και βγήκε γλήγορα χτυπώντας τά τακούνια άπό τά πασουμάκια.

«Μου πήρε ταυτιά άπό την αύγή με τó βρόντο· μα άς τά χαρεί μιá μέρα ή κακομοίρα. Κορίτσι είναι κι αύτή», είπε ή θειά.

Η Μαρία γύρισε με τά παπούτσια. Είταν άπό τά έτοιμα πού τά πουλούνε στέ Άναδρυτήρις.

«Καλά δέν είναι;»

Τά πήρα κ' έκαμα πώς τά κοιτάξα: «Όρατα είναι», τής είπα.

«Σάν κοντά μου κάζονται· δέ σέ στενέβουνε;» ρώτησε ή θειά.

«Άμπά! Σά νάτανε παραγγελιά. Νά δεις νά τά φορέσω.»

Μου τάδραξε άπό τó χέρι. Μα μόλις κάθησε νά τά φορέσει, ο Νίκος τη φώναξε άπό μέσα. Τάφησε κ' έφυγε γλήγορα.

Κάθησα νά πιώ τόν καφέ μου και πήρα την έφημερίδα άπό τó τζάκι. Τής θειάς τής άρεσε νάκούει τά νέα κι άν και μου είταν κάπως βαρετό νά κάθουμαι

νά τής ξηγώ κάθε φράση πού διάδαζα, όμως για χάρη της θυσίαζα πρόθυμα μιá ώρα κάθε πρωί.

Έκει πού άρχισα νά τής διαδάζω, ή Μαρία μάς έκοψε, ξαναμπαίνοντας μέσα με δυό κονίσματα στέ χέρια της.

«Τί είν' αύτά, μωρή;» ρώτησε ή θειά.

«Μου τάδωσε νάν τά φέρω δώ· δέν τά θέλει μέσα, λέει. Είναι άνεδοασμένος στέ τραπέζι και θέλει νά κατεβάσει και τó κονοστάσι.» Η φωνή τής Μαρίας έτρεμε.

Η θειά πετάχτηκε άγρια στην πόρτα: «Σύρ' τα πάλε μέσα», είπε τής Μαρίας, «βάλ' τα γλήγορα και πού είτανε. Όσο είμαι ζωντανή, τó βρίζω γώ τó σπίτι μου.»

«Μαρία! Έλα πάρε κι αύτά, μην τά πετάξω άπό τó παράθυρο», φώναξε άπό την κάμαρα του ο Νίκος, ένω ή μάννα του έβγαине στέ σαλτό.

«Θά σέ πετάξω πρώτα έσένα έγώ άπό τó σπίτι, γάιδαρε», τού φώναξε κ' ή μάννα του και χύμησε νά μπει στην κάμαρα.

Ο Νίκος πρόλαβε κ' έκλεισε την πόρτα: «Έλα, Μαρία, πάρ' τα· άλλως θά τά πετάξω κάτω, σου είπα», ξαναφώναξε άπό μέσα.

Η Μαρία έκαμε νά πάει άπό την άλλη πόρτα, μα ή θειά την άρπαξε:

«Μην πειράξεις, κακομοίρη, τίποτας, γιατί τζογάπι δέ μου δίνεις. Βάλε πάλι τά κονίσματα στέν τόπο τους, μην πές γυρέθοντας για μεγαλύτερα.»

Ξαναχτύπησε δυνατά την πόρτα.

Μά άντις νάνοίξει αύτή, άκούστηκε νάνοίγει τó παράθυρο.

«Θάν τά πετάξει αλήθεια», μουρούρισε ή Μαρία, σμίγοντας τά χέρια μπροστά στέ στήθος κ' έτρεξε στέ παράθυρο τού μαγεριού.

Χύμησα κ' έπιασα τη θειά μου, πού άγρίεψε περισσότερο και χτυπούσε δυνατότερα την πόρτα, βρίζοντας όλοένα.

«Τά πέταξε», μου έκαμε νόημα ή Μαρία, βγαίνοντας άπό τó μαγεριό και τρέχοντας στέ σκάλα.

«Έλα, άσε τον τó ζουρλό, δέν τά πετά· έτσι τó κάνει», γύρεψα νά συχάσω τη θειά.

«Θά τόν πετάξω έξω άπό τó σπίτι μου. Θά φέρω την έξουσία», φώναζε κεινή.

Τρόμαξα νά τη μπάσω στην τραπεζαρία. Έπεσε τρέμοντας στέν καναπέ. Την έπιασε τó νευρικό της, καθώς τόλεγε.

Έτρεξα νά κράζω τη Μαρία, νάρθει νά τη βοηθήσει. Τη βρήκα πού άνέβαινε τη σκάλα κρατώντας τó κονοστάσι πού είχε πετάξει ο Νίκος άπό τó παράθυρο. «Θά ρίξει ο θεός φωτιά νά μάς κάψει», μου είπε με δάκρια, δείχνοντας ένν κονίσμα σπασιμένο στέ μέση.

Τά άδραξα άπό τó χέρι της και τάπιθωσα χάμου: «Μην πεις πώς τά πέταξε», τής είπα σιγαλά και την έσπρωξα στην τραπεζαρία, μπαίνοντας και γώ μαζί της.

Πέρασε ώρα ως πού νά συχάσει λίγο ή θειά. Κόντεβε μεσημέρι πιά. Εάφνω θυμήθηκα τó κονοστάσι, πού είχα άφήσει πριν δξω άπό την πόρτα και πήγα νά τó πάρω, μην τόδρει ο θεός πού θάρχότανε κ' έ-

(*) Κοίταξε άριθ. 442, 443 και 444.

χομε νέες φασαρίες. Τὸ πῆρα κι αὐτὸ και τὸ σπα-
σμένο κόνισμα και πῆγα στὴν κουζίνα νὰ τὰ κρύψω.
Ἔβαλα τὸ κονοστάσι μέσα στὸ κασόνι με τὰ κάρβου-
να, τὸ κόνισμα δμως δίσταξα νὰ τὸ πετάξω ἐκεῖ. Κα-
θὼς κρατοῦσα τὰ κομάτια του και τὰ κοίταξα, ξαφνί-
στηκα. Τὰ ταίρια και ἂν εἶχα τὰ χέρια μου ἄδεια,
θᾶκανα ἀλήθεια τὸ σταυρὸ μου. Τόσο παράξενος μοῦ
φάνηκε ὁ ἅγιος ποῦ εἶτανε ζωγραφισμένος ἐκεῖ. Φο-
ροῦσε μακριὰ ἀρβανίτικη φουστανέλα ἴσα με τὸ γόνα
και ψηλὴ τουβλιωτὴ φέσα. Λέ θυμοῦμαι καλά ἂν εἶ-
χε τσαρούχια καὶ βλαχόκαλτσες ἢ τουζλούκια Ἄ-
πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του διάβασα τὰ λόγια «ὁ ἅγιος
Γεώργιος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων.» Δὲν μπόρεσα νὰ μὴ γε-
λάσω κ' ἡ Μαρία ποῦ ἦρθε ἔξαφνα στὴν κουζίνα μ'
ἔπιασε με τὸ χαμόγελο.

«Γελᾶς», μοῦ εἶπε. «δὲ λὲς θὰ μᾶς ὀργιστεῖ ὁ
θεὸς; Εἶδες πὼς τῆκαμε; Νὰ μὴ στοχάζεται τὴν ἁμαρ-
τία!» Δίπλωσε τὰ χέρια μπροστὰ στὸ στήθος: «Δὲν
τᾶκουσες ἐψές; Πίνηκε τοῦρκος. Τώρα εἶχει ἕνα μα-
κρι τομπούκι και καπνίζει.»

«Δὲ φορεῖ και φέσι;» τὴ ρώτησα.

Δὲ μοῦ ἀπάντησε. Στάθηκε μιὰ στιγμή: «Δὲ με
κάνει και ἐμένα τοῦρκισσα», εἶπε τινάζοντας γοργὰ
ἀπὸ τὰ πόδια τῆς τὰ πασουμάκια: «Δὲν τὰ ξαναφο-
ρῶ, δὲ ξαναπηγαίνω μέσα!»

«Μὴν τὰ ξαναφορᾶς, μὴν ξαναπᾶς μέσα», τῆς
εἶπα σιγαλὰ κ' ἔπιασα τὸ χέρι τῆς.

Δὲ σήκωσε τὰ μάτια ἀπὸ χάμω.

«Κοίτα, ἄκου με, Μαρία», τῆς ξανάπα: «νὰ, κρύψε
πουθενὰ τὸ κόνισμα, μὴν τὸ δεῖ ἡ θειά. Κ' ὕστερα,
πάρε και ποδέσου ταχτικὰ, σὰ φρόνιμο κορίτσι ποῦ
εἶσαι.»

Μοῦ ἔριψε μιὰ ματιὰ σὰν ξαφνισμένη, πῆρε τὸ
κόνισμα και ἄφησε τὸ χέρι μου.

6

Ὁ θεὸς, δταν ἦρθε τὸ μεσημέρι, ἴδρε συχασμέ-
νη τὴ θειά. Εἶτανε πεινασμένος, μιὰ φαινότανε χα-
ρούμενος. Ἀφοῦ ρώτησε πὼς τὸ κάμανε τὸ κρέας και
βίασε τὴ Μαρία νὰ βάλει γλήγορα τραπέζι, ἄρχισε
νὰ δηγᾶται πόσους ξεπλέρωσε ἔξω στὴν ἀγορὰ με
τὰ χρήματα ποῦ εἶχε φέρει ὁ Νίκος. Ἡ θειά ἔκανε
πὼς δὲν τὸν ἄκουγε. Μόνο σὰν τῆς εἶπε πὼς πλέρω-
σε και στὸ ἐμπορικὸ ἐκεῖνα ποῦ εἶχε φουνίσει αὐτὴ,
γύρισε και τὸν ἔκοψε:

«Δέκα δραχμὲς τίς ἔβαλε: Ἴνιὰ κι ὀγδοήντα
εἶτανε. Νὰ πᾶς νὰ τίς γυρέψεις πίσω τίς δὺ δεκάρες.»

«Καλά, θὰ πάω», τῆς ἀπάντησε ὁ θεὸς και ξα-
κολούθησε τὴν κουβέντα του, δίχως νὰ προσέχει τώ-
ρα αὐτὸς στὸ μούρμουρο ἐκείνης. «Ξανάσανα λιγου-
λάκι», εἶπε τέλος γυρίζοντας σὲ μένα.

«Τώρα νὰκούσῃν κ' οἱ ἄλλοι: πὼς γύρισε ὁ ἔμ-
περας και θὰ ἴδεις; ξανάσανα», ξαναπετάχτηκε ἡ
θειά ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς.

«Σόπα, γριά, μὴ σεκλητίξῃσαι κι ὅλα θὰ κονο-
μηθοῦνε. Δὲν ἀφήνει κανέναν ὁ θεὸς νὰ πᾶει χαμέ-
νος», τῆς ἀπάντησε ἡσυχα ὁ θεὸς. «Ὁ Νίκος ποῦ
εἶναι; Δὲ βγήκε ἔξω;» ρώτησε τὴ Μαρία, ποῦ ἦρθε
κ' ἔβαζε τραπέζι.

«Μέσα εἶναι», εἶπε κείνη.

«Ἄντε φέρε τὸ φαγὶ και πὲς του κι αὐτοῦνοῦ
νάρθει νὰ φᾶμε.» Πῆγε κ' ἔπιασε τὴ θέση του στὴν
κορφή τοῦ τραπέζιου.

Κάθισα και γὼ στὴ δική μου, προσμένοντας με
κάπια ἀνησυχία νέα ταραχὴ σὰ θᾶκουγε ὁ θεὸς πὼς
δὲν ἔρχεται ὁ γιὸς του στὸ τραπέζι. Ἡ Μαρία ἔφερε
τὸ φαγὶ και κάθησε κι αὐτὴ, ἀφοῦ περιμενε νὰ κα-
θήσει πρῶτα ἡ θειά.

Ὁ θεὸς πῆρε νὰ σερβίρει κατὰ τὴ συνήθεια του,
δταν ἀνοίξε ἡ πόρτα και παρουσιάστηκε ὁ Νίκος.
Στάθηκε μιὰ στιγμή, πῆγε κ' ἔριψε μιὰ ματιὰ ἔξω
ἀπὸ τὴ τζαμόπορτα τοῦ μπαλκονιοῦ κ' ὕστερα ἦρθε
και κάθησε στὴ θέση του ἀμίλητος και σεαρός. Εἶ-
τανε φρεσκοζουρισμένος. Καθὼς μπήκε στὴν πόρτα,
ἡ μακριὰ ζακέτα ποῦ εἶδα πὼς φοροῦσε, μοῦ θύμησε
τὸ Βελαδράπα. Μὰ δταν κάθησε, εἶδα πὼς εἶταν κα-
τακαίνουργη. Κι ὁ λαιμοδέτης του τῆς ὥρας και δε-
μένος σφιχτὰ, στενόμακρα, καθὼς εἶτανε τότε ἡ μόδα.

«Μπὲ πανάθεμα τὰ χαμπέρια σου, Νίκο!» φώ-
ναξε ὁ θεὸς, σὰν τὸν εἶδε ἀπὸ κοντὰ, καθὼς κάθησε
δίπλα του: «Ἐψές δὲ σὲ πρόσεξα. Ἔτσι ἔρχεσαι ἀπὸ
τὴ Σύρα; Ἡ σήμερα τὸ ξούρισες;» Καὶ γέλασε.

«Πῶς, δὲ σ' ἀρέσω;» τοῦ εἶπε ὁ Νίκος, γέρον-
τας τὸ κεφάλι σὲν ὄμο και κοιτάζοντάς τονε λοξὰ
και με χαμόγελο. Ἐπειτα ἔκαμε ἕνα σπασμὸ με τὸ
σαγόνι του και γύρισε στὸ φαγὶ του.

Μ' ἔμας τοὺς ἄλλους δὲν ἄλλαξε οὔτε λόγος οὔτε
μὰς ἔριψε δλότελα ματιὰ. Μὲ μιὰ κίνηση τοῦ χε-
ριοῦ, ποῦ μοῦ θύμησε τὸν πατητὴ Βιδούρη, μὰς ἔδει-
ξε μονάχα ἕνα ἀσημένιο βραχιόλι ποῦ φοροῦσε κάτω
ἀπὸ τὸ μανικέτι του. Σὲ καναδὺ ρωτήματα τοῦ πα-
τέρου του ἀπάντησε ξερά, λακωνικὰ κι ἀφοῦ ἄδειασε
τὸ πιάτο του και τὸ ποτήρι του, σηκώθηκε.

«Ἀχὰ, ποῦ πᾶς;» τὸν ρώτησε ὁ θεὸς.

«Ἔχω δουλειὰ μέσα», εἶπε.

«Πότε θὰδεῖσῃς, ποῦ σὲ θέλω;»

«Σὰν ἀποφᾶς, ἔλα φώναξέ με.»

Ἐφυγε. Ἡ μάννα του οὔτε γύρισε νὰ τὸν κοι-
τάξει ὅλη τὴν ὥρα, οὔτε ἔβγαλε κι αὐτὴ λόγος ἀπὸ
τὸ στόμα τῆς.

Μοῦ εἶτανε τόσο στενόχωρα ἐκεῖ μέσα, ποῦ μό-
λις σηκωθήκαμε ἀπὸ τὸ τραπέζι, πῆρα τὸ καπέλο μου
και βγήκα ἔξω. Καθὼς μπλέκανε τὰ πράματα, δὲν
εἶχα πιά ἐλπίδα νὰ μεσιτέψει ὁ θεὸς μου και νὰ κα-
ταφέρει τὸν πατέρα μου νὰ με ξαναστελεῖ στὴν Ἄ-
θήνα. Στὸ τελευταῖο γράμμα του ποῦ εἶχα λάβει, μοῦ
τὸ ἔκοψε. ἔπρεπε νὰ πάω νὰ μείνω στὸ σπῆτι ὅσο
νάρθει ἡ ὥρα γιὰ νὰ ξαναδώσω ἐξετάσεις: θὰ προτι-
μοῦσα βέβαια νὰ μείνω στοῦ θεοῦ, μὰ τώρα ποῦ ἦρθε
ὁ Νίκος πὼς νὰ μείνω; Ἄν ἔλεγα, θὰ μοῦ δίνανε τὴν
καμαρούλα, ποῦ κοιμότανε ἡ Μαρία. Μὰ διάβολος
βασιτοῦσε ὁλημέρα σὲ μιὰ τρύπα; κ' ἔπειτα θὰ μπο-
ροῦσα νὰδρω ἡσυχία μέσα σὲ τόσες φασαρίες; Τὸ
βρήκα λοιπὸν καλύτερο νὰ γυρίσω σπῆτι μου. Εἶχα
δεῖ πὼς ὁ Νίκος κράτησε κάμποσα χρήματα κ' εἶπα
πὼς μποροῦσε νὰ μοῦ δώσει τὸ εἰκοσιπεντάριχο ποῦ
μοῦ χρωστοῦσε κ' ἔτσι νὰ φύγω. Ἀφοῦ σεργιάνισα
ὅλο τὰπόγιομα ἔξω, γύρισα τὰποδραδὶς στὸ σπῆτι με
τὴν ἀπόφαση αὐτὴ.

Δὲ βρήκα κανέναν στὴν τραπέζαρια ποῦ μπήκα.

Είτανε σκοτεινά κιόλας κ' ἡ φωτιά σβηστή. Στάθηκα καὶ συλλογιόμουν. Καθὼς περνοῦσα, εἶχα δεῖ φῶς στὴν κἀμαρα τοῦ Νίκου, ὅμως δὲν ἀποφάσιζα νὰ πάω νὰ τοῦ χτυπήσω. Μιὰ ἔκανα πρὸς τὰ κει, μιὰ στεκόμουν. Ἡ Μαρία μ' ἄκουσε φαίνεται κ' ἤρθε μέσα.

«Ἐσὺ εἶσαι;» μοῦ εἶπε.

«Ποῦ εἶν' ἡ θειά;» τὴ ρώτησα.

Μοῦ ἀποκοίθηκε πὼς πῆγε κάπου νὰ συλλυπηθεῖ καὶ δὲν ἤξερε κι αὐτὴ πὼς ἀργήσε ἔτσι.

«Κοίτα, ξέχασα νὰνάψω φωτιά», εἶπε ἄξαφνα κ' ἔτρεξε ὄξω.

Ξαναγύρισε φορτωμένη ξύλα.

«Μέσα εἶν' ὁ Νίκος; τὴ ρώτησα κει ποῦ ἀναθετὴ φωτιά.

«Μέσα εἶναι.»

«Δὲν ξανάγινε τίποτε;»

«Ἦχι.»

«Κουβέντισε με τὸν πατέρα τοῦ; Δὲ μαλλώσανε;»

«Ἦχι.»

Ἄναψε τὴ φωτιά καὶ σηκώθηκε ἀπὸ τὴ γωνιά.

«Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, Μαρία», τῆς εἶπα.

«Τί θέλεις; Νὰνάψω πρῶτα τὴ λάμπα.»

Ἔκαμα νὰ τὴν πιάσω ἀπὸ τὸ χέρι

«Τί θέλεις;» με ρώτησε ἀπότομα ξεφέβγοντας.

«Σύρε πὲς τοῦ Νίκου πὼς τονὲ θέλω.»

«Τί τονὲ θέλεις;»

«Τονὲ θέλω.»

Βγήκε. Ἄκουσα ποῦ ἀνοίξε τὴν πόρτα τοῦ Νίκου καὶ σὲ λίγο ποῦ τὴν ξανάκλεισε.

«Δὲν ἀδειάζει τώρα», μοῦ εἶπε ξαναμπαίνοντας.

«Ἄδειάζει δὲν ἀδειάζει. Ἔχω ἀνάγκη νὰ τονὲ δῶ, ἄντε ξαναπὲς του.»

«Σύρε πὲς του το μοναχὸς σου.»

«Ἄντε, κάμε μου τὴ χάρη. Πὲς του πὼς θὰ φύγω», τὴν ξαναπαρεκάλεσα.

«Ποῦ θὰ πᾶς νὰ φύγεις;»

«Σπίτι μου.»

«Γιατί;»

«Δὲ με βαρέθηκες τόσο καιρὸ;»

«Γιατί νὰ σὲ βαρεθῶ; Τί μοῦ κάνεις νὰ σὲ βαρεθῶ;»

Πῆρε κι ἀναψε τὴ λάμπα καὶ περίμενε νὰ ζεσταθεῖ τὸ γιαλὶ γιὰ νὰ τῆς δώσει φῶς.

«Νὰ ζήσεις, σύρε πὲς τοῦ Νίκου», τῆς ξανάπα καὶ ξανάκαμα νὰ τῆς πιάσω τὸ χέρι.

«Δὲν πάω, σοῦ εἶπα; θὰ με φωνάζει.» Μ' ἐσπρωξε κ' ἔδωσε φῶς τῆς λάμπας. Τὴν κοίταξα. Εἶδα πὼς φοροῦσε πάλι τὰ πασουμάκια.

«Τὰ ξανάβαλες; Δὲν εἶπες—;»

«Δὲν εἶδες πὼς μοῦρχονται τὰ παπούτσια», μ' ἔκοψε κ' ἔτρεξε ὄξω.

Ἀποφάσισα νὰ πάω νὰ μπῶ στὴν κἀμαρα τοῦ Νίκου κι ὅ,τι θέλει ἄς γένει. Μὰ καθὼς ἔκαμα νὰ βγῶ ἀπὸ τὴν πόρτα, ἡ Μαρία ξαναἤρθε φορώντας τὰ καινούργια τὰ παπούτσια.

«Βλέπεις, δὲν εἶνε κοντὰ, ποῦ εἶπε ἡ θειά. Ἐδῶ μοναχὰ με μαζώνει λίγο, μὰ θ' ἀνοίξει μοῦ εἶπε ὁ Νίκος.» Ἐβῶλε τὸ πόδι στὴν καρέλλα καὶ μοῦδειξε

τὸ μέρος. Ἐπειτα τὸ κατέβασε, σήκωσε λίγο τὸ φουστάνι καὶ μοῦδειξε πάλι τὰ παπούτσια.

«Καλὰ, ὦραϊα εἶναι», τῆς εἶπα καὶ στάθηκα καὶ τὴν κοίταξα.

Σὲ λίγο ἤρθε ἡ θειά, κατόπι ὁ θεῖος καὶ καθίσαμε καὶ φάγαμε. Ὁ Νίκος παράγγειλε πὼς δὲν ἀδειάζει καὶ τοῦ πῆγε ἡ Μαρία τὸ φαγὶ στὴν κἀμαρὰ του.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὅ,τι ξύπνησα, πῆγα ἴσα καὶ χτύπησα στὴν πόρτα του. Ἄμα ἄκουσε πὼς εἶμαι γῶ, ἀνοίξε κ' ἤρθε στὴ σάλα. Εἶτανε με τὸ πουκάμισο μονάχα καὶ μ' ἓνα λιγὸ πανταλόνι. Στὰ πόδια του εἶχε δεμένους κάτι πάτους, ποῦ μαϊάζανε πῖστερο με γουρουντσάρουχα παρὰ με ἀρχαῖα σαντάλια, καθὼς τᾶθελε νὰ εἶτανε. Στὸ χέρι του κρατοῦσε τὴν πέννα.

«Θὰ πλευριτώσεις, κακομοίρη», τοῦ εἶπα, σὺν τὸν εἶδα ποῦ ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ βγήκε στὸ μπαλκόνι.

«Μέσα εἶναι κακὸς ἀέρας», μοῦ ἀπάντησε. «Τί με θέλεις; Λέγε γλήγορα.»

«Ἔρεις, λέω νὰ φύγω», μουρμούρισα.

«Καλὰ θὰ κάμεις κατεβόδια.»

Τὸν κοίταξα: «Δὲν ἔχεις νὰ μοῦ δώσεις τίποτα;»

«Τί νὰ σοῦ δώσω;»

«Τὸ εἰκοσπεντάρικο τὸ ξέχασες;»

«Ἄ ναί; ἂν ἔχω νὰ σ' τὸ δώσω.»

«Πὼς δὲν ἔχεις; Προφὲς εἶδα—»

«Αὐτὰ εἶναι γιὰ νὰ τυπώσω τὸ δράμα μου», μ' ἔκοψε καὶ ἔκαμα νὰ φύγει.

Τὸν κράτησα: «Ἄσε τ' ἄστεια. Τὸ θέλω γιὰ τὰ ναῦλα μου.»

«Καλὰ, νὰ λογαριάσω καὶ σοῦ λέω ὕστερα», εἶπε καὶ τράβηξε νὰ μπῆι στὴν κἀμαρὰ του.

«Τί ὕστερα! Τώρα θὰ μοῦ τὸ δώσεις», φώναξα τρέχοντας πίσω του.

«Τώρα γράφω», ἀπάντησε. Μπήκε μέσα καὶ συρτόθηκε.

Τὸ μεσημέρι ἤρθε πάλι καὶ κάθισε στὸ τραπέζι. Ντυμένος ὅπως καὶ τὴν περασμένη μέρα. Ἐρριξε μερικὲς ματιὲς σὲ ὄλους μας, πότε ἀδιάφορες, πότε περιπαιχτικὲς, λάγγεψε, μουρμούρισε στίχους, λογόπαιξε με κάτι ποῦ εἶπε ὁ πατέρας του, χτύπησε τὴ Μαρία στὸ χέρι ποῦ δὲν κρατοῦσε καλὰ τὸ περὸνι, ἔκοψε τὸ φαγὶ στὴ μέση καὶ κάπνισε ἓνα τσιγαρέτο. Ἐπειτα, ἄμα ἀπόφαγε, σηκώθηκε νὰ πάει στὴν κἀμαρὴ του. Τὸ βράδι δὲν παρουσιάστηκε. Τὸ ἄλλο μεσημέρι ἤρθε στὸ τραπέζι κ' ἔκαμα τὰ ἴδια.

Περάσαν ἔτσι τέσσερες πέντε μέρες. Δοκίμασα νὰ τονὲ ζυγώσω στάθηκε ἀδύνατο. Τοῦ ἔστειλα σημεῖωση με τὴ Μαρία, μὰ δὲν ἔλαβα ἀπόκριση. Ἀναγκάστηκε νὰ γράψω τοῦ πατέρα μου νὰ μοῦ στείλει τὰ ἔξοδα γιὰ νὰ γυρίσω σπίτι. Καὶ καρτεροῦσα. Ἀπένταρος καθὼς εἶμουν δὲν μποροῦσα νὰ μπῶ οὔτε στὸν καφενὲ νὰ σκοτώσω τὴν ὥρα μου. Στὸ σπίτι εἶταν ἀδύνατο νὰ ὑποταχθεῖ κανεὶς στὴν πειθαρχία ποῦ μὲς εἶχε βάλει ὁ Νίκος, νὰ μὴ μιλοῦμε δυνατὰ, νὰ πατοῦμε στὰ δάχτυλα. Ἀπὸ τᾶλλο μέρος ἡ γκρίνια τῶν γερόντων ὄλο καὶ δυνάμωνε. Οἱ ἄνθρωποι ποῦ τοὺς εἶχανε δώσει τὰ καπνὰ τους, σὰ μάθανε πὼς ἤρ-

θε ο Νίκος, γυρέβανε λογαριασμό κι ο Νίκος δὲν μποροῦσε νὰ βρεῖ ἀκόμα τὴ σημεῖωση πόσα πούλησε καὶ πόσα ἄφησε. Ὁ πατέρας του ἄρχισε νὰ φοβᾶται μήπως τὰ πούλησε ὄλα κ' ἔφρχγε τὰ χρήματα, ἔξω ἀπὸ τὶς πεντακόσες ἢ ἑξακόσες δραχμές, ποὺ τοῦ εἶχε στείλει μὲ τὴ Μαρία τὸ βράδι ποὺ ἦρθε. Ἐγραψε στὸ μεσότη, ποὺ τοῦ εἶπε ὁ Νίκος πὼς εἶχε ἀφήσει τὰ καπνὰ, μὰ ἀπάντησι δὲν ἐρχότανε. Δὲν ἔμενε ἄλλο παρὰ νὰ πάει κάποιος στὴ Σύρα καὶ νὰ ζητάσει νὰ μάθει τὴν ἀλήθεια. Μὰ ποιὸς νὰ πάει; Ὁ θεὸς δὲν κοιτοῦσε. Μιά φορὰ δοκίμασε νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ σύνορο τοῦ τόπου του κ' ἡ ἐξουσία τοῦ βουλευτῆ του δὲν ἔφτασε ὡς ἐκεῖ νὰ τονὲ γλυτώσει. Ἐπρεπε νὰ πούλησει γλήγορα γλήγορα ἢ θεὸς ἓνα κομάτι οἰκόπεδο ποὺ εἶχε, γιὰ νὰ πληρωθεῖ ἓνας δανειστής ποὺ τὸν προσωποκράτησε. Φαίνεται νὰπομένανε κι ἄλλοι ἀπλήρωτοι κι ὁ θεὸς δὲν ἀποράσιζε νὰ ξαναταξιδέψει. Ἐτσι ἔπεσε σὲ μένανε ἓ κληρὸς νὰ πάω νὰ δῶ τί γινῆκανε τὰ καπνὰ καὶ νὰ τοὺς γράψω. Μοῦ δῶσανε τὰ ἔξωδα καὶ τράξηξα στὴ Σύρα

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΚΑ

ΖΩΗ

Τὸ ρῆμα ποὺ κατακυλάει ξετάζουν οἱ σοφοί,
Κανένας τὴν ἀθώρητη πηγὴ δὲν ξεχωρίζει.
Τὸν σοφοὸ τὸν ὀδηγᾶει ἡ ἀγάπη ὡς τὴν κορφὴ,
Καὶ δείχνει του ἀπὸ τί ὀμορφιές τὸ θεῶ νερὸ ἀναβρῖζει.

ΣΕ ΔΥΟ ΜΑΤΙΑ

Τὰ μάτια σου τὰ μαγικά, τὰ ὄνειριασμένα,
Σὰν παραμυθὶ ἀγάπης τὰ γλυκοδιαβάξω.
Καὶ βροῖσω λόγια μέσα ἐκεῖ θησαυρισμένα.
Ποῦ μὲ κρυφοὺς παλιμοὺς στὸ νοῦ μου τὰ χαράξω.

ΣΤΙΣ ΜΟΥΣΕΣ

Ὡ Μοῦσες, ποὺ σὰς γύρευα μὲ φῶς τοῦ λυγαριοῦ
Σὲ κίτρινες σελίδες,
Τώρα σὲ δάσια καὶ σ' ἀγρούς, μὲ ἥλιου ἢ φεγγαριοῦ
Σὰς ξαναβροῖσω ἀχτίδες.

© Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Δὼ κι ὀμπρός ὁ «Νουμᾶς» θὰ βγαίνει πάλι ταχτικά κάθε Κεριακή.
— Ὁ κ. Πάλλης τυπώνει καινούριω βιβλίω μὲ τὸν τίτλω «Κούφια καρῦδια». Στὰ «Κούφια καρῦδια» μέσα θάναι ἡ μετάφρασι τοῦ Α' βιβλίου τοῦ Θουκυδίδη, ἡ μετάφρασι τῆς γλωσσικῆς μελέτης τοῦ Brugman καὶ μιανῆς ἄλλης γλω-

σσικῆς μελέτης τοῦ Thumb, οἱ «Νεκρικοὶ διάλογοι» καὶ διάφορα ἄλλα ἄρθρα του τυπωμένα στὸ «Νουμᾶ».

— Τὸ βιβλίω τοῦ Ἰδα «Ὅσοι ζωντανοὶ» τυπώθηκε καὶ θὰ κυκλοφορήσει σὲ λίγες μέρες.

— Ὁ κ. Γ. Τσοκόπουλος ἔγραψε σὲ κάτιω φύλλω τῶν «Ἀθῆναι» σοφὴ κριτικὴ γιὰ «Τὸ μαῦρο χέρι» τοῦ Τρακόπουλου. Δυὸ φορές παίχτηκε «Τὸ μαῦρο χέρι» καὶ τὶς δυὸ φορές ὁ κ. Τσοκόπουλος ἄλλω ἔβρασε, δὲν εἶτανε δηλ. στὸ θέατρο. Οὔτε πάλι τὸ δράμα εἶναι τυπωμένο γιὰ νὰ ὑποθέσει κανεὶς πὼς τὸ διάβασε ὁ κ. Τσοκόπουλος. Κι ὁμως τὸκρινε. Φαντάζεστε πὺι πόσο καλοσυνείδητη εἶναι ἡ κρίσι του.

— Ὁ κ. Χρ. Ν. Ἀιτισάκης, ἀπὸ τὴν Ἀθῆνα, καὶ ἡ χρυσὴ κόρη Ἐυανθία Ν. Κόκκινου, ἀπὸ τὶς Σαραντακλησιές, ἀνιψιά τοῦ φίλου καὶ σινταγωνιστῆ μας κ. Γ. Μαι. Κόκκινου, ἀρραβωνιαστήκανε τὴν πρώτη τοῦ Τριμητῆ. Εὐχόμεστε νὰκούσουμε γλήγορα καὶ τὸ στεφάνωμά τους.

— Παίζεται ὁ «Φάουστ» στὸ θέατρο Κυβέλης μὲ τὸν κ. Οἰκονόμου Μεφιστοφελῆ. Οἱ κριτικοὶ τοῦ τύπου τοῦ βρῖσκουν ψεγάδια τοῦ κ. Οἰκονόμου στὴν ἐχτέλεσι. Ἐνας λόγος παραπάνω νὰ πάει κανεὶς στὸ θέατρο γιὰ νὰν τοιὲ θαμάσει. Ἡ ἐπιτυχία ἐνὸς ἀληθινοῦ καλλιτέχνη εἶναι νὰ μὴν ἀρέσει στοὺς Ἀθηναίους φημεριογράφους κι ὅταν ἀκόμα καμώνονται τὸν κριτικὸ.

— Ὀδηγίες γιὰ τὴ χολέρα, σὲ γλώσσα ποὺ νὰν τὴ νοιώθει ὁ κόσμος, μόνο ἡ «Ἀκρόπολι» δημοσίεψε στὸ φύλλω τῆς περασμένης Παρασκευῆς. Ὁ γιατρὸς κ. Ἀλέξ. Ν. Σπανὸς ἄφισε καιὰ μέρος τὴ Συνταγματικὴ γλώσσα καὶ τὰ μακαρονίστικα τοῦ Γιατροσυνέδριου καὶ μίλησε στὸν κόσμο ἀπλά καὶ πραχτικά.

— Ἐτσι ὁ κόσμος ἐνωσε τί ἔχει νὰ κάνει γιὰ νὰ ξεφύγει τὴ χολέρα. Ἡ χολέρα, λένε, κινηγάει τοὺς φοβιστάρηδες, μὰ δὲν ἀρίνει ἀκνηγήητους καὶ τοὺς καθαροσυσσιάνους.

111' Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1911—1912

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — (Πλατεία Κάνιγγος).

Σχολαὶ ἀνωτέρων τεχνικῶν σπουδῶν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ,
ΓΕΩΡΓΙΚΗ, ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΗ

Πρὸς ἐνίσχυσι τῶν τεχνικῶν σπουδῶν
τὰ διδάκτρα ἡλαττώθησαν εἰς τὸ
1)3 ἀπὸ τοῦ παρελθ. ἔτους.

Ἐνωρῆς ἔγγραφοὶ 20 Ἀγούστου,
μαθημάτων 15 Σεπτεμβρίου.

Γίνονται θεατὰ καὶ μαθήματα.

ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ παιδαγωγός, μὲ τὶς καλύτερες συστάσεις, εἰδικὸς γιὰ μικρὰ παιδιὰ, ζητᾶ ἰδιαίτερα μαθήματα σὲ οἰκογένειες ποὺ θέλουνε νὰ μορφώσουν τὰ παιδιὰ τους φυσικὰ κι ἀνθρωπινὰ. Πληροφορίες στὸ γραφεῖω μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 50,000,000 — ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 10,480,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτρεις, Σύρα, Καλάμεις, Τριπόλει. Βόλω καὶ Λαρίσση.
ΕΝ ΚΡΗΤῃ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείω καὶ Ρεθύμνω.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Ἐν Κωνσταντινῇ (Ἰ)μα ἐν Γαλατῇ μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλ, Ἄμισσ, Τραπεζοῦνι, Κερασσοῦνι, Πάρις, Σμύρνη, Χίω, Ἐρσίτη, Ἀδάνοις, Τυρσῶ, Θεσσαλονίκη, Σέρραις, Καβάλλα, Σάνθη, Δεδεαγάτς καὶ Ἰωαννίνοις.
ΕΝ ΑἴΓΥΠΤῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Midan), Καῖρω, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζογαζικίω, Μανσούρα, Μιτ Γιάμω, Τάντη καὶ Μπενι-Σουέφ.
ΕΝ ἸΟΝΑΙΝῳ: (No 22 Fenchurch Street), ἐν ἈΜΒΟΥΡΓῳ (Domhof, Mönckebergstrasse 18), ἐν ἈΕΜΕΣΣῳ (Κύπρου), ἐν ΛΙΜΕΝΙ - ΒΑΘΕΟΣ (Σάμου) καὶ ἐν ΧΑΡΤΟΥΜ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 18)31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1911

Διαθέσιμ:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγγυητοῖς Τραπεζαῖς.....	Δρ. 19,678,115.73	Δρ. 33,925,834.54
Παρὰ Τραπεζ. ἐν Εὐρώπῃ καὶ Σήματα ἐν χαρτοφυλακίῳ...	» 14,247,718.81	»
Προεξφλήσεις καὶ Προκαταβολαὶ Ε)γγραμμάτων.....	»	» 43,260,285.61
Ἡγγυημένοι λογαριασμοί:		
ἐπὶ ἐνεχούρω χρεωγράφων.....	Δρ. 65,064,397.05	} » 144,920,430.82
δι' ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων.....	» 69,334,187.77	
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων.....	» 10,521,846.—	
Τρέχοντες λ)σμοὶ χρεωστικοὶ.....	»	» 35,990,064.47
Ὁμολογία Ἐθν. Δανείων, Λιμενικῶν Ταμείων καὶ Ἄνωνύμων Ἑταιριῶν.....	»	» 21,091,955.49
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια.....	»	» 10,407,388.39
Συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις.....	»	» 6,195,343.70
Κτήματα Τραπεζῆς.....	»	» 2,098,597.35
Ἐγκαταστάσεις, ἐπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.....	»	» 1,133,354.96
		Δρ. <u>303,839,016.97</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἑταιρικόν.....	Δρ. 50,000,000.—
Κεφάλαιον τακτικόν Ἀποθεματικόν.....	» 5,480,000.—
Ἀποθεματικόν Προνοίας.....	» 5,000,000.—
Καταθέσεις ὕψους.....	Δρ. 59,152,001.13
» προθεσμίας.....	» 51,702,612.07
» πολυτετεῖς καὶ μὲ προειδοποίησιν.....	» 32,594,337.25
Ταμειυτήριον.....	» 18,426,268.28
Τρέχοντες λ)σμοὶ πιστωτικοὶ.....	» 19,215,856.03
Ἐξωτερικοὶ λ)σμοὶ.....	» 41,620,925.24
Προσωρινεὶ λ)σμοὶ καὶ διάφορα.....	» 20,647,016.97
	Δρ. <u>303,839,016.97</u>

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Z. K. MATSAS

Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματιῶν καὶ συναλλαγματικῶν, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἴδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματιῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολὰς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀνοίγει τρέχοντες λ)σμοὺς ἠγγυημένους. Δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶναι ἀποδοτέαι, εἰς δ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἔμοιως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν της. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. — Ταμειυτήριον μὲ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.